

ŠZKVOJ

maj/veliki traven 2004

GLASILO KRAJEVNE SKUPNOSTI BIRČNA VAS

Čestitka

28.maj je dan ustanovitve Krajevne skupnosti Birčna vas, zato ta dan praznujemo kot naš krajevni praznik.

**Vsem krajanom in krajankam,
ob 39-letnem delovanju naše krajevne skupnosti,
za praznik iskreno čestitam in jim želim,
da se jim uresničijo vse želje,
ki bodo zadovoljile njihove potrebe
po prijetnem
in sproščenem bivanju v okolju
naše krajevne skupnosti.**

**Vabim vas na petkovo slovesnost ob praznovanju našega praznika,
ki jo pripravlja naše kulturno društvo z gosti.**

Vaš predsednik
Lojze MUHIČ

Lojze Muhič-kot ga je videl slikar Samo Kralj.

Nova pot do novih ciljev

Spoštovane krajanke in krajanj KRAJEVNE SKUPNOSTI BIRČNA VAS!

Čas nam kar nekako prehitro mineva. Pregledujem prvo izdajo našega glasila "ŠUM SEKVOJ", ki smo ga izdali v maju, leta 1987. Prebiram njegovo vsebino in kar ne morem verjeti, da smo si uspeli uresničiti vse tiste želje, ki smo si jih zapisali pred sedemnajstimi leti. V tistih časih smo na vseh nivojih poudarjali geslo "Obdobje boja iz nerazvitosti". V današnji številki ne želim poudarjati vseh dosežkov, ki smo jih uspešno zaključili v vseh teh letih. Za povzetke tega dela, si bomo več časa vzeli v naslednjem letu, ko bo Krajevna skupnost Birčna vas praznovala 40 - letnico obstoja. Življenje in delo tečeta naprej. Z njima v korak moramo tudi mi. Tokrat bo moja beseda tekla le o naših trenutnih rezultatih in o našem nadaljnjem delu. Skupaj preglejmo naše dosežke v letu 2003 in planske postavke do leta 2006.

Naša glavna dejavnost je še vedno usmerjena v izgradnjo komunalne infrastrukture.

UREJANJE PROSTORA

Nenehno sodelujemo, podajamo predloge in vzpodbujamo pristojne službe MO Novo mesto za pripravo urbanističnih zasnov stanovanjske zazidave, urbanističnih zasnov obrtno stanovanjske cone, zasnov za obvoznice večjih naselij, urejanja zemljišč in prometnic.

Sodelujemo pri pripravi dokumentov za izgradnjo pločnikov, javne razsvetljave in kanalizacije.

Projektno dokumentacijo izdelujemo za celotno krajevno skupnost Birčna vas. Nekateri projekti so že pripravljeni, drugi pa so v fazi priprave.

KOMUNALNA DEJAVNOST

Izgradnjo vodovoda približujemo zaključku. V letodnjem letu bomo končali z izgradnjo v Velikem Podljudnu. Izgradnjo 100 ml vodohrana bomo prenesli v leto 2005. V naslednjem letu bomo imeli kar nekaj vzrokov za proslavljanje. Z omenjenim projektom bomo zaključili z vodooskrbo vsem krajanom v naši krajevni skupnosti. **Končali bomo pot, dolgo natanko 18 let.**

Ko končaš eno dolgoletno delo, se navadno že pojavi drugo. Težave se pojavljajo z odvodnjavanjem fekalnih odplak, zanemarljive pa niso tudi meteorne vode. Nekateri vodnjaki so polni. Voda iz naše strehe, ob deževjih pogosto

napolni marsikatero sosedovo klet. Po predpisih EU bomo morali na področju Slovenije iz vseh naselij, v katerih prebiva več kot 100 prebivalcev, ločeno zgraditi kanalizacijo fekalnih odplak (iz greznic) in kanalizacijo meteornih vod. Vse to bomo morali urediti do leta 2015. V kolikor tega ne bomo storili, bodo sledile visoke kazni, ki jih predpisuje EU ali pa bomo morali odvažati fekalne odplake na centralno čistilno napravo. To pomeni, da so naše začetne priprave pridobitve ustrezne dokumentacije, usmerjene v pravo smer.

K temu pa sodi tudi **ureditev javne razsvetljave in pločnikov.** V sodobnem izvajanju urejanja komunalnih vodov moramo namreč, na podlagi pozitivne zakonodaje, hkrati urediti tudi druga komunikacijska in komunalna dela kot so telefon, elektrika, plin, avtobusna postajališča ali kabelsko omrežje televizije.

Ob tem bi vas, spoštovane krajanke in krajanj, opozoril na določene tržne raziskave. Le te izvajajo najrazličnejše inštitucije in so pogosto podlaga za pripravo planskih dokumentov na določenem področju. Firma ISTRABENZ vam bo poslala vprašalnik o vaši zainteresiranosti za priključitev na plinsko omrežje. Obvestiti vas moram, da je glavni vod plinifikacije za Belo krajino načrtovan ob železniški progi. Ob zadostnem številu pozitivnih odgovorov, se bomo imeli priložnost že v nekaj letih priključiti na plinovodno omrežje. Zavedati se moramo, da bo hkrati s tem projektom, potrebno planirati gradnjo vse ostale komunalne infrastrukture, omenjene v uvodu.

Omenjam še **odvoz komunalnih odpadkov in deponiranje**

Naš Lojze s sosedi pri gradnji.

je ostalega materiala, ki nastaja z gradnjo ali adaptacijo stanovanjskih hiš. Prispevek Komunale Novo mesto govori o odvozu in deponiranju komunalnih odpadkov. V letošnjem letu pa je v postopku tudi programska zasnova za odlagališče gradbenih odpadkov v naši neposredni bližini, pri vasi Rajnovšče. Upam, da se bo s temi ukrepi prenehalo onesnaževanje okolja v naši prelepi krajevni skupnosti.

CESTNO GOSPODARSTVO

Razmišljanje o gospodarjenju s cestami, me spravlja v neka-ko zaskrbljujoče stanje. Ne toliko zaradi naših lokalnih cest in javnih poti. Prepričan sem, da bomo v naslednjih letih vse popravili in poasfaltirali. Skrbi me za našo državno cesto Novo mesto-Semič, vsak dan bolj obremenjeno. Država je do nje zelo mačehovska. Le s težavo, preko MO Novo mesto dosežemo, da se na njej postori kakša malenkost. Pozivam vse krajanj, ki imate kjerkoli ali kadarkoli možnost, da kritično in realno izrazite svoje mnenje o tej naši glavni prometnici. Če jo sploh lahko še tako imenujem.

Za cestno problematiko, ki se nanaša na krajevne ceste in vaške ulice zagotavljam, da bomo le te redno vzdrževali. Do konca našega mandata bomo asfaltirali tudi vse tiste, ki še nimajo asfaltne prevleke. V našem srednjeročnem planu smo se opredelili tudi za asfaltiranje ceste Birčna vas-Padež in Ušivc - Petane; obe cesti smo tudi prijavili za pridobitev nepovratnih sredstev.

Vinko Pirc-gradnja zadnjih ulic v Birčni vasi.

TELEKOMUNIKACIJSKO OMREŽJE

To želim omeniti le iz razloga, ki je še kako živ v zadnjem obdobju. Živ, zaradi vlaganj zahtevkov za vračilo denarja, ki ga je posamezni naročnik vložil v izgradnjo telekomunikacijskega omrežja. Predolg bi bil, če bi opisal vse zapetljaje, ki so se dogajali ob prevzemanju nepopolne dokumentacije in prejemanju zahtevkov. Teh neprijetnih dogodkov je bila v največji meri deležna naša cenjena in požrtvovalna tajnica, ga. Zalka Rkman. Samo njej se lahko zahvalimo, da smo uspeli za vse naročnike iz arhiva zbrati vso dokumentacijo, ki je bila potrebna za vložitev zahtevka. Dokumentacijo smo zbrali za 197 naročnikov vzhodnega dela KS. Za 38 naročnikov, katerih investicija se je vodila preko KS Straža, te dokumentacije nismo imeli. Zahtevek je bil kljub temu vložen.

Ko smo brskali po petnajst in več let stari arhivski dokumentaciji, je kar nekaj nejevnih krajanov odreagiralo skrajno nesramno, povzročali so nered in žalili prizadevne člane krajevnne skupnosti. Vsi tisti, ki se najdete v teh vrsticah, niste vredni, da živite med nami.

Toliko o tem, da si predstavljate, koliko je naše delo (ne)cenjeno, čeprav ga opravljamo požrtvovalno in pošteno. Tajnici, gospe Zalki Rkman, pa se iskreno zahvaljujem za tako veliko opravljeno delo.

DRUGE DEJAVNOSTI

Vsako leto namenimo določena sredstva tudi za delovanje drugih dejavnosti v naši krajevni skupnosti. O njihovem delu in uspehih boste prebrali v prispevkih, ki so jih pripravili.

Člani sveta in komisij v KS Birčna vas

V našem zadnjem glasilu, ki je izšlo pred volitvami, smo vam predstavili evidentirane kandidate za Svet KS Birčna vas. V tem času, izvoljeni pridno delajo in se trudijo naš kraj čim bolj urediti in ga posodobiti.

Svet KS Birčna vas sestavljajo:

1. Muhič Alojzij	Birčna vas	predsednik sveta
2. Ilar Marjan ml.	Vrh pri Ljubnu	podpredsednik sveta
3. Hrovatič Franc	Stranska vas	(člani sveta)
4. Ilar Franc		
5. Zabukošek Leopold		
6. Junc Anton	Birčna vas	
7. Meštrič Majda		
8. Vidmar Ivan	Mali Podljuben	
9. Jakše Jože		
10. Primc Jože	Veliki Podljuben	
11. Medic Jože	Rakovnik	
12. Pirc Vinko	Dolenje Lakovnice	
13. Hutevc Miroslav		

Za lažje delovanje Sveta so bile imenovane naslednje komisije:

Komisija za prireditve

1. Hrovatič Franc	predsednik	Stranska vas
2. Roženberger Vida	član	Stranska vas
3. Muhič Alojz	član	Birčna vas
4. Žagar Marija	član	Birčna vas
5. Rkman Zalka	član	Stranska vas

Komisija za romska vprašanja:

1. Hrovatič Franc	predsednik	Stranska vas
2. Junc Anton	član	Birčna vas
3. Žagar Marija	član	Birčna vas
4. Miklič Drago ml.	član	Stranska vas

Socialno zdravstvena komisija:

1. Hrovatič Franc	predsednik	Stranska vas
2. Junc Anton	član	Birčna vas
3. Šmajdek Vinko	član	Veliki Podljuben
4. Medic Alojzija	član	Rakovnik
5. Ilar Marjan st.	član	Vrh pri Ljubnu
6. Rkman Zalka	član	Stranska vas

Nadzorni odbor:

1. Fifolt Darko	predsednik	Vrh pri Ljubnu
2. Lamut Stanislav	član	Birčna vas
3. Jenič Pavle	član	Rakovnik

Pripravila Zalka Rkman

Zahvaljujem se jim za sodelovanje v želji, da bi se v prihodnje njihovo delovanje še okrepilo. Morda ob tej priložnosti le pobuda: Ali kaj razmišljate o turizmu? Morda bi bilo smotno ustanoviti turistično društvo ali kaj podobnega. Razmislite, najdete si svojo interesno dejavnost in prijetnejše vam bo življenje v domačem okolju.

ZAKLJUČEK

Spoštovane krajanke in krajani, z veseljem in zadovoljstvom opravljam delo predsednika KS. Vem, vidim in čutim, da ste mi krajani v veliko podporo in zadovoljstvo. S ponosom se oziram na pot, ki smo jo prehodili skupaj. V vseh teh letih ... Brez vas, tudi jaz ne bi bil uspešen. Zahvaljujem se vam za nesebično pomoč, ki ste jo nudili pri uresničevanju naših skupnih ciljev. Hvaležen sem vam za zaupanje, ki ste mi ga izrazili na volitvah. Ponovno se bomo srečali na referendumu za samoprispevek, ki je temelj za delovanje krajevnne skupnosti. Če bo tudi takrat izražena volja za samoprispevek, in s tem podano zaupanje tudi meni osebno, bomo še dolgo skupaj. Obljubljam vam, da tudi uspehi ne bodo izostali. Vsem krajanom in krajanom želim lepe poletne dni in nasvidenje v jeseni.

Vaš predsednik
Lojze MUHIČ

Po pomladi je zadišalo. Razprla je svoja mogočna krila ... in nas potegnila vase. Čutimo jo, pozdravljamo jo. Vsakič znova se je razveselimo. Prebudi svet okoli nas. Pa ne le njega, tudi nas same. Očarani nad njeno lepoto, smo pripravljeni sprejeti tudi njeno energijo.

Energija pomladi je najmogočnejša in se nas zna dotakniti na čudovite in nevsiljive načine. Pomlad je čas novega rojstva, novih moči, nove volje, nove zagnanosti. Pomlad je čas novih začetkov. Tudi nas se je dotaknila. Pomlad, namreč. Šumenju sekvoj moramo dodati še različna šumenja o našem delu, o naših načrtih.

V življenju je pač tako, da vsak zase tiho zori ... počasi in z leti. A kamorkoli gremo, vse poti je potrebno na novo začeti ... In v srcu delček drugega človeka imeti ... Zasnovali smo nov začetek. Vemo, čakali ste nas. Verjamemo, da bo ob krajevnem prazniku glasilo v vaših rokah. Ja, lepo je verjeti ...

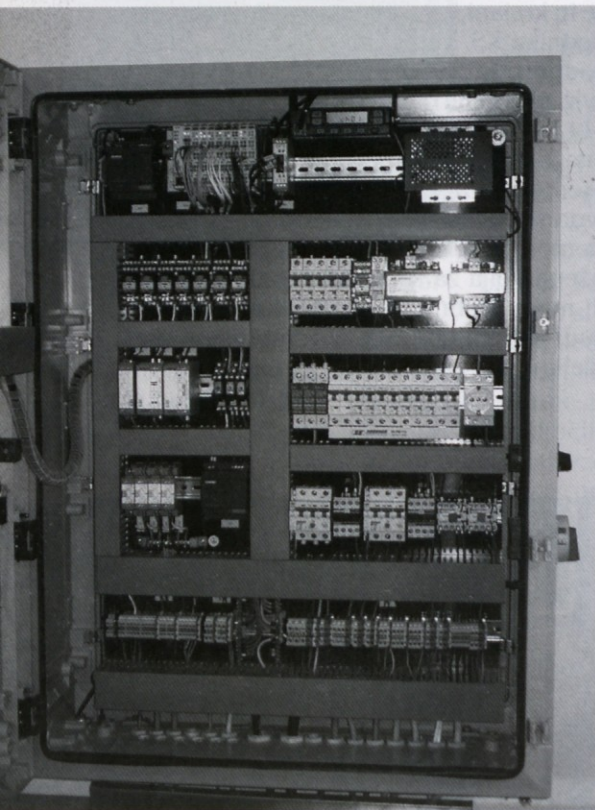
Lepo je verjeti v ptice, ki ponosno visoko letijo. Lepo je verjeti v veter, ki ti nežno šepeta pesem srca. Lepo je verjeti v nekoga in verjeti v to, da rad te ima! Mi, v uredniškem odboru, vas imamo radi.

Slišite to šumenje? Prisluhnite. Sekvoja šumi ... za vas ... za nas ... V pozdrav opravljenemu delu. Šumi z energijo pomladi in v želji, da se imamo še naprej radi. Lepo je verjeti ...

Vida Roženberger

Naša pitna voda

Voda je vir življenja, saj je sestavni del vsakega živega bitja. Pomembnosti pitne vode se zavemo šele takrat, ko je zmanjka ali pa postane tako onesnažena, da ni več primerna za uporabo. Pitne

Krmilna omara v črpališču

vode je zaradi človekovega odnosa v okolju čedalje manj, česar se vse pre malo zavedamo. Če bi 100 steklenic vode predstavljalo vso vodo na zemlji, bi bilo zdrave pitne vode le še za prst v eni od steklenic.

Organizirana oskrba s pitno vodo sega na Dolenjskem že v daljno leto 1903, ko je Novo mesto, takoj za Ljubljano in Mariborom, dobilo javni vodovod. Na vašem območju je bil le ta zgrajen šele sredi devetdesetih let. Določeni odseki se pri vas gradijo še danes. Vzrok za to so prav gotovo visoki investicijski stroški, ki jih Ko-

munala lahko zagotavlja le v okviru svojih finančnih zmožnosti.

Porabniki na območju KS Birčna vas se s pitno vodo oskrbujete iz vodovodnega zajetja v Stopičah. Iz vodohrana na Dolenji Težki vodi priteka voda proti črpališču v Stranski vasi, kjer se prečrpava v vodohran Ušivec, iz katerega je oskrbovana večina krajanov. Pred Stransko vasjo se vodovod odcepi proti Lakovnicam, od tam pa se voda prečrpava v vodohran Koroška vas.

Proces oskrbe s pitno vodo je v celoti avtomatiziran. Vsi potrebni podatki se vseskozi beležijo ter prenašajo v nadzorni center na Cikavo. Avtomatizacija teh sistemov je v celoti izvedena na podlagi lastnega znanja in strokovnosti.

Kakovost pitne vode je pod stalno kontrolo. Nadzor nad kakovostjo pitne vode opravlja Komunala v sodelovanju z Zavodom za zdravstveno varstvo iz Novega mesta. Na vodovodu imamo uveden notranji HACCP nadzor, ki še dodatno zvišuje varnost oskrbe s pitno vodo za zdravje ljudi.

V sklopu teh kontrol odvezamemo veliko število vzorcev pitne vode, ki jo analizirajo na najrazličnejše parametre. **Voda v našem vodovodnem omrežju je pitna** in ustreza vsem določilom Pravilnika o zdravstveni ustreznosti pitne vode.

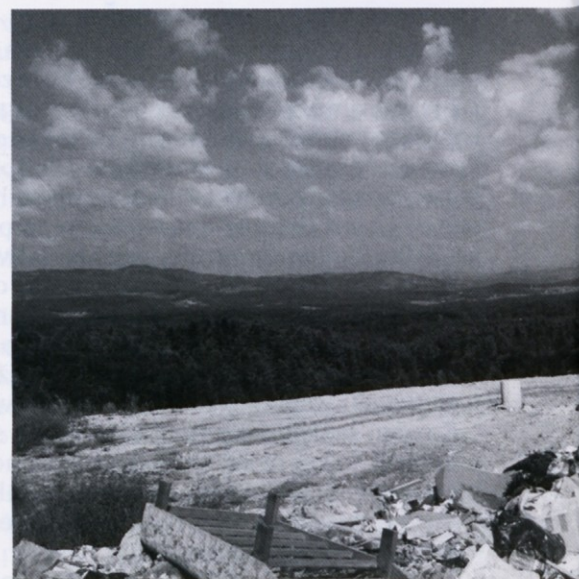
Poseben problem pri oskrbi s pitno vodo je prav gotovo varovanje vodnih virov. Še posebno so na onesnaženje občutljivi kraški vodni viri. Največji vzroki za onesnaženje voda so prav gotovo v intenzivnem kmetijstvu, zaradi uporabe velikih količin pesticidov in gnojil. Vir onesnaženja predstavljajo tudi neurejene odplake in kanalizacija, industrijske odpadne vode, črna odlagališča, itd.

Da bodo naše vode ostale takšne kot nam jih je zaupala mati narava, moramo poskrbeti sami. Imejmo pravičen odnos do našega okolja.

Bojan Kekec, vodja sektorja vodooskrbe Komunala Novo mesto d.o.o.

Vodohran Ušivec

Smeti, naše vsakdanje

Prepričani smo, da krajan KS Birčna vas natančno obvladujete vse možnosti, ki so vam na razpolago za odvoz komunalnih in kosovnih odpadkov. Žal, se tega ne zavedajo tisti, ki v vaše okolje vse pogostejše dovažajo najrazličnejše odpad-

ke in s tem onesnažujejo naravo. V naslednjem prispevku boste prebrali kako smo za to poskrbeli v Komunali Novo mesto.

CeROD

Omenjeno besedo ste verjetno že velikokrat slišali ali jo prebrali v časopisih. Sigurno ste se spraševali, kaj ta beseda pravzaprav pomeni. CeROD pomeni **center za ravnanje z odpadki**

loški projekt v Sloveniji doslej. Projekt ni le nadomestilo za dosedanje deponije odpadkov, temveč gre za sodobno organiziran način ravnanja z odpadki, v skladu z zahtevami okoljevarstvenih standardov in predpisov Evropske unije.

Projekt je bil pripravljen v skladu s sodobnim odnosom do okolja in v okviru tega, predvsem do ravnanja z odpadki. Odpadki so neprijetni del našega življenja, ki se jim ne moremo izogniti. Zato pa se lahko potrudimo, da z njimi ravnamo smotno. Tako, da bodo čim manj obremenjevali naše okolje in, da njihovo kopičenje ne bo slabšalo kvalitete našega življenja in življenja prihodnjih generacij. To med drugim pomeni, da je treba čim več odpadkov obdelati in jih ponovno uporabiti kot surovine. S tem namenom smo septembra **lani uvedli ločeno zbiranje odpadnega papirja, stekla in embalaže** na t. i. ekoloških otokih. V KS **Birčna vas imate ekološke kontejnerje locirane pri železniški postaji**. Kmalu bomo posebej zbirali tudi kompostne odpadke. Tak način zbiranja odpadkov omogoča vsem občanom in občankam, da se dejavno vključimo v varovanje okolja.

Lokacija nove deponije je v krajevni skupnosti Brusnice. Tamkajšnjim krajanom gre torej še posebna zahvala. Novo odlagališče bo, v skladu z najsodobnejšimi standardi, neškodljivo okolju. Bo tudi bistveno manj moteče za prebivalce kot dosedanje.

Za Komunalo Novo mesto, kot po-

blaščeno družbo za upravljanje s komunalnimi odpadki, sta nova organiziranost in nov način dela pomemben preizkus. Terjata prilagajanje novim strokovnim zahtevam. Prepričani smo, da bomo z doslednim izvajanjem zakonodaje in navodil, v celoti zmogli izvrševati zahtevane pogoje ter vsem občankam in občanom zagotovili brezskrbno odlaganje komunalnih odpadkov.

Komunala Novo mesto se srečuje tudi z mnogimi drugimi izzivi. Z njimi vas bomo seznanili v eni izmed prihodnjih številčk Komunalca, ki smo mu s 1. majem nadeli novo podobo. Začetek izvajanja projekta CeROD si to tudi zasluži. Z vstopom v Evropsko unijo doživljamo še eno veliko novost življenja v naši državi, ki je postala polnopravna članica te skupnosti. Naj vam vsem skupaj zaželimo, da bi tudi krajanom KS Birčna vas, ta novost prinesla vse tiste pozitivne spremembe, ki jih pričakujemo!

Vaša Komunala Novo mesto

KOMUNALA NOVO MESTO
d.o.o.

V akcijah čiščenja sodelujejo tudi naši šolarji!

Razmišljanje: čistilna akcija!

Živimo v lepem kraju Dolenjske, pod Gorjanci. Imamo to srečo, da nas obdaja še dokaj neokrnjena narava. Naša dolžnost in dolg zanamcem sta, da z nara-vo lepo ravnamo.

Zelo rada hodim v naravo. Moti me, da še vedno obstajajo ljudje, ki odvržejo smeti, kjer se jim zdi. Ob letošnji čistilni akciji v mesecu aprilu smo se ponovno prepričali, da nekateri ljudje slabše poskrbijo za svoje odpadke kot znajo to storiti živali. Sprašujem se, kakšni so ti ljudje. Ali imajo tudi sami, doma na dvorišču, kup smeti? Verjetno ga nimajo. Sedejo v avto in mimogrede, ko se peljejo na izlet, na njivo ali na delo v vinograd, odvržejo smeti, ki jih motijo. Velikokrat smo že govorili in pisali ter se pogovarjali o tem, da obstajajo posode za smeti, imenovane

smetnjaki ...

Takšnim ljudem bi samo položila na srce naslednje: če so že toliko sebični, da mislijo samo nase, naj pomislijo še na to, kaj v naravi iz teh odvrženih smeti pravzaprav nastane!

Verjetno bodo še kdaj šli po tisti poti. Po tisti, pri kateri so odvrgli svoje smeti. Verjetno jim ne bo všeč, če bodo names-to rožic in trave tam kupi smeti. Smeti, ki zaudarjajo ...

Ne glejmo le svojega dvorišča in ne bodimo slepi za ostalo okolico. Vzemimo, kar nam daje ta prelepa narava in ne uničimo je! Zavedajmo se, da tisto, kar smo odvrgli v njeno naročje, ni v okras naši lepi okolici. In predvsem ni v okras nam kot človeku.

Majda Meštrič

Složno z Romi

Svet krajevne skupnosti Birčna vas je obravnaval poročilo komisije za romska vprašanja pri naši krajevni skupnosti in sprejel naslednje sklepe:

- Romska naselje Ruperč vrh je potrebno urediti in širiti po sprejetem načrtu (PUP) iz leta 2002. Izvedba priključne ceste je **nujna** in izvesti jo je potrebno v okviru načrta.

- **Podpiramo** odmero parcele in nakup le te **Dragu Mikliču**, ki želi graditi hišo.

- Romom, ki še nimajo priključka na vodovodno omrežje, naj se ta omogoči. Glede na to, da Romi niso sodelovali pri delu na primarnem vodu, smatramo, da **niso upravičeni do oprostitve** plačila prispevkov.

- **Nujno** je potrebno pregledati in delno sanirati streho hiše, v kateri živi Astrivoj Hudorovac. Zaradi puščanja strehe nastaja velika škoda.

- **Vse** stanovanjske hiše, ki so nedograjene ali slabo vzdrževane, je nujno potrebno sanirati oziroma dograditi.

Naša komisija za romska vprašanja ugotavlja še naslednja dejstva:

- stanovalci romskega naselja Ruperč vrh pogosto ne upoštevajo nedotakljivi-

vosti lastninske pravice sstanovalcev naselja in tudi krajanov

- problematična je gradnja barak, garaž, kozolca, poljskega stranišča, postavljanja ograj

- priče lahko potrdijo pogosto uporabo strelnega orožja v naselju. Izgovori Romov, da streljajo lovci v bližnji obori, so neresnični.

- pogosto se v naselje priseljujejo Romi iz drugih naselij; policija na prijave ne reagira.

- socialne pomoči in otroški dodatki negativno vplivajo na socializacijo Romov

- neplačevanje obveznosti (elektrike, vode, idr.)

Romi pripominjajo, da se predstavniki obstoječih občinskih služb, nikoli ne oglašijo v naselju. Želijo si enakopravnejši odnos do drugih Romov.

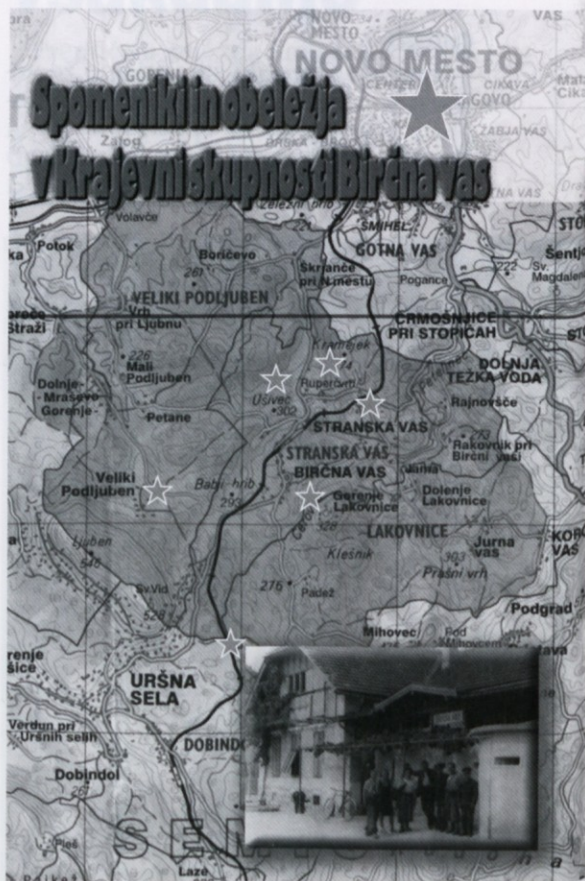
Naša komisija predlaga, da je zaradi navedenih dejstev in za ureditev razmer v naselju, nujno potrebno aktivirati vse pristojne občinske službe. S skupnimi močmi bomo lažje našli rešitve odprtih vprašanj. Nenazadnje tudi za vzpostavitev reda in miru, ki sta pred leti vladala v tem naselju.

Predsednik sveta KS Birčna vas:

Alojz Muhič

Borci še vedno skrbimo za spominska obeležja

Tudi borci združeni v KO ZZB NOV Birčna vas, smo leto zaključili uspešno. Aktivnost maloštevilčnega članstva, nekoliko smo se podkrepili z podmladkom, je pripomogla k temu, da smo temeljito obnovili okolico spomenika na Ruperč vrhu, prav tako pa smo poskrbeli za vsa ostala spominska obeležja. Ob

Naslovnica brošure Spomeniki in obeležja v Krajevni skupnosti Birčna vas.

priliki obiska naših vsakoletnih gostov iz Italije, pa smo izdali prijetno publikacijo v sliki in besedi (tudi v italijanskem jeziku) vseh naših spomenikov. Ob tej priliki bi se radi zahvalili KS Birčna vas za pomoč, kot tudi Srečkotu Petricu, ki je pripravil tako lepo brošuro.

Vsem krajanom KS Birčna vas ob izidu tega lista in prazniku krajevne skupnosti iskreno čestitamo in želimo še veliko uspehov. Tudi mi smo z vami člani KO ZZB NOV Birčna vas

Arheološka zgodba KS Birčna vas

Res je, da imamo v Egiptu piramide, da je Grčija vsa polna starodavnih templjev in mest, da se lahko v Italiji sprehajamo po rimskem forumu, in vendar imamo zanimive arheološke predmete in zgodbe dobesedno pred svojim pragom.

V krajevni skupnosti Birčna vas so številni kraji, ki pričajo o poselitvi ljudi že od davne prazgodovine, preko rimskega obdobja in srednjega veka vse do novejših obdobj.

V najbolj oddaljeno obdobje lahko uvrstimo najdbo aurignacijske konice iz zelenega tufa, ki je bila najdena v peskokopu Štebih pri Stranski vasi. Orodje izhaja iz mlajšega dela starejše kamene dobe (mlajši paleolitik, okrog 35.000 - 25.000 let pred našim štetjem). V tem času so se menjavale zelo hladna in zelo topla obdobja (interpleniglacial virmskega glaciala). Ljudje, ki so uporabljali to orodje, so bili že naši neposredni predniki (kromanjonci). Živeli naj bi v jamah in se preživljali z lovom in nabiralništvom, kar je bilo za tedanje podnebne in ostale življenjske razmere edini način preživetja.

Iz obdobj, ki sledijo starejši kameni dobi (mlajša kamena doba, bakrena doba) na območju KS Birčna vas nimamo arheoloških ostalin. V neposredni bližini (Mali Podluben) pa so našli zakladno najdbo iz časa bronzaste dobe (13. st. pred našim štetjem). V gozdu Osredok pod hribom Ljuben je večji naliv leta 1868 odkril bronzastodobno zakladno najdbo/depo, ki je vsebovala bronzasti nakit (fibulo/sponko), bronzasto orožje (bodalo, nož, sulična ost, sekira) in orodje (sekira, dvostranska britev, del krampa). V tem času (pozna bronzasta doba) so ljudje velikokrat zakopavali predmete. Zakope delimo na kulturne/obredne in na posvetne. Obredno naj bi zakopavali

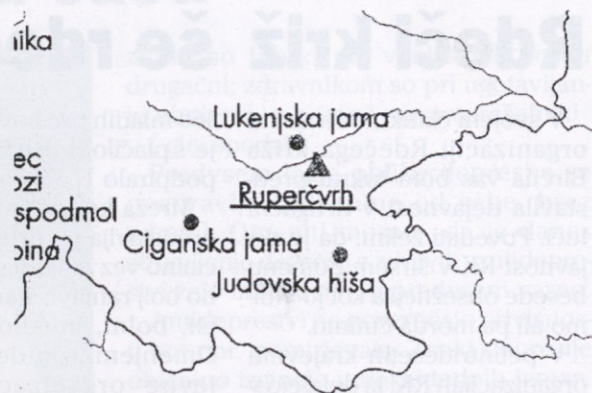
predmete v čast bogov. Ti predmeti so običajno uničeni in zakopani na mestih, kjer jih ni bilo več mogoče izkopati ali pobrati (brezna, močvirja, reke...). Posvetni zakopi, sem sodi tudi ta iz Osredka, pa so običajno vsebovali cele predmete, velikokrat tudi polizdelke in kovino. Razlogi za zakop takega depoja so bili seveda različni. Domnevamo, da so v tem času poznali neke vrste trgovino s kovino, ki je bila tedaj zelo dragocena. Kovino so verjetno zakopali, ko je niso prodali ali uporabili in jo ponovno odkopali, ko so jo potrebovali. Včasih pa so tudi zakopavali, da bi se izognili nevarnostim pri roparskih napadih ali vojaških spopadih.

Temu obdobju sledi železna doba, ki je na Dolenjskem zelo dobro znana. Le kdo ne pozna Vaške situle in drugih železnodobnih dragocenosti, ki jih hrani Dolenjski muzej. Vendar se to obdobje ne dotakne našega področja.

V Stranski vasi poznamo najdbe šele iz zgodnjega rimskega obdobja (1. - 2. stoletje našega štetja). Leta 1971 in 1977 so ob hišah s številkami 40a in 36 v Stranski vasi večkrat naleteli na rimskodobne grobove. Vse skupaj so izkopali 3 grobove, ki so bili obloženi s kamnitimi ploščami. Vanje je bila položena žara s pepelom na eni strani in pivski servis (keramična skleda in keramični kozarec) ter oljenka na drugi strani. Še posebej je zanimiva najdba iz četrtega, uničenega groba (grob so uničili ob kopanju vodnjaka), ki je vseboval dno in spodnji del t.i. hišaste žare. Najdba je dragocena, saj so hišaste žare (žare v obliki hiše) značil-

ne za dolenski prostor med Gorjanci in Mirno, kjer je v tem času živelo keltsko pleme Latobiki. Latobiki so se na Dolenjsko s severa priselili v času med 1. stoletjem pred našim štetjem in letom 35 našega štetja. Ko so v istem času Rimljani počasi osvajali te prostore, so poimenovali svoja mesta tudi z imeni lokalnih prebivalcev to je Latobikov: na območju današnjega Trebnjega je stala rimska naselbina oz. vojaška postojanka z imenom *Praetorium Latobiorum* ter na območju Drnovega pri Krškem manjše rimsko mesto z imenom *Municipium Flavium Latobiorum Neviodunum*. Ohranjanje imena lokalnega plemena priča o sožitju rimskih osvajalcev s keltskimi prebivalci na območju današnje Dolenjske. Latobiki so hitro privzeli rimske šege in običaje, ki se odražajo tudi v načinu pokopavanja. Pokopavali so ob tedanjih cestah, v žarnih grobovih. Ohranili so le značilne oblike žar, to so hišaste žare. Grobovi, ki so jih v 70-tih letih odkrili v Stranski vasi, nakazujejo na potek vicinalne (vaške) poti iz Novega mesta v Belo krajino skozi naslednja naselja: Novo mesto - Gotna vas - Šmihel - Rakovnik - Stranska vas - Lakovnice - Podgrad - Jugorje - z odcepom proti Črnomlju in Metliki. Potrebno je še locirati rimskodobno postojanko v Stranski vasi, ki je bila najverjetneje v bližini najdenih grobov.

S tem pa se naša arheološka pot zaenkrat konča. Po zoranih stranskovaških njivah najdemo veliko mlajšedobne keramike, ki najverjetneje izhaja iz uničenega gradu Ruperčvrh in tedanje vasi. Na njive je prišla z gnojenjem. Vendar je to posebna zgodba o gradu Ruperčvrh in njegovih prebivalcih ter podložnikih, ki jo bomo obdelali kdaj drugič.

Mlajšepaleolitska najdišča v Sloveniji.

Značilno aurignacijsko orodje, retuširana konica.

Zakladi tisočletij 1999. Ljubljana.

Naši kraji, naša zgodba ...

KORK Birčna vas

Rdeči križ še rdeče žari

V svojem članku o Krajevni organizaciji Rdečega križa Birčna vas bom tokrat predstavila dejavnost v drugačni luči. Povedati želim, da je dejavnost RK v širšem pomenu besede obsežnejša kot jo vidimo ali pa morda čutimo.

V petintridesetih krajevnih organizacijah RK, ki delujejo v

160 mladih prostovoljcev. Lani je s plačilom članarine, KORK podpiralo 17.574 članov.

Mreža krajevnih organizacij predstavlja po drugi strani socialno vez za ljudi, ki so socialno bolj ranljivi: starejši, revnejši, bolni, invalidni, otroci. Omenjenim ljudem so krajevne organizacije RK v

jevnimi skupnostmi in z občino. Na naša srečanja vedno povabimo predstavnike Mestne občine Novo mesto, OZ RK in predstavnike krajevnih skupnosti. Sodelovanje nam pomaga pri dobrem obojestranskem informiranju in nam je v pomoč pri delu.

V mesecu aprilu smo v naši

mesecu maju, ob tednu RK, smo nastavili košarico v trgovini na Ruperč vrhu. Podarjena živila iz košarice, bomo skupaj s socialno zdravstveno komisijo, podarili posameznikom. Omenjena komisija nam tudi sicer pomaga pri razdelitvi in določitvi paketov. Na zahodnem delu

naše krajevnih skupnosti smo v Malem Podljubnu pripravili zdravstveno predavanje za krajanje Velikega in Malega Podljubna, Gor. Mrašvega, Petan in Vrha pri Ljubnu. Dr. Matjaž Roženberger nam je predaval o dejavnostih tveganja za bolezni srca in ožilja.

Po statutu OZRK smo imeli v oktobru lani volilni Občni zbor, na katerem smo volili in dopolnili vrste prostovoljk – članic odbora RK za naslednje petletno obdobje.

Za dolgoletno in vestno delovanje v naši organizaciji, so lani prejele občinska priznanja naše članice: Majda Junc, Jožica Ilar, Ana Novak, Marta Golob, Milka Cimermančič, Cilka Drenik in Ana Plančan. Te aktivnosti so pravzaprav le del utripa našega dela.

Ob tej priložnosti se najiskreneeje zahvaljujem vsem, ki na kakršenkoli način simpatizirate in sodelujete pri delovanju

Krajevne organizacije Rdečega križa Birčna vas.

Zalka Rkman

Anica Bukovec

Miloš Dular

okviru OZRK Novo mesto, je v preteklem letu prostovoljno delovalo in se vključevalo v delo RK kar 497 aktivistov in

Utrinki z našega zadnjega srečanja starostnikov

domačem kraju v pomoč pri reševanju socialnih stisk in problemov. Pomagamo po naših močeh in v kolikor so nam znani posamezni primeri.

Največji poudarek dela naše organizacije je izvedba socialnih programov, ki zajema oskrbo s paketi, denarne pomoči, prispevke za otroke, obdarovanje z novoletnimi paketi, organiziranje srečanja starejših. Obiskujemo jubilate, socialno ogrožene družine in posameznike. Organiziramo različna predavanja, sodelujemo z osnovno šolo, s kra-

krajevni organizaciji RK pripravili srečanje starejših krajanov. Udeležba je bila zadovoljiva. Upamo, da so bili zadovoljni tudi udeleženci srečanja. Krajanje, ki živijo v Domu starejših občanov, bomo obiskali med letom. Obiskali smo našo gospo Finkovo in ji izrekli iskrene čestitke. Devetega maja je namreč praznovala svoj 92. rojstni dan. Čestitke bomo poslali tudi nekaterim jubilarom z nižjimi življenjskimi jubileji. Pomagali smo dvema družinama, katerih imetje je pogorelo. V

Depresija, bolezen našega časa

Depresija je bolezen. Tako kot je bolezen povišan krvni tlak, o katerem sem pisal prejšnjič. Natančnega vzroka za nastanek depresije še ne poznamo. Lahko pa jo povzročajo tudi žalovanje, slabe socialne razmere ali telesna obolenja. V nekaterih družinah je depresija pogostejša kot v drugih. Je resno obolenje, ki ima lahko vpliv na celotno telo. Depresija ni samo žalost, ki bo prešla sama od sebe kot misli marsikdo.

Ker imajo ljudje depresijo za znak osebnih slabosti ali pa jo podcenjujejo, je velikokrat nezdravljena, kar pomeni, poleg slabše kvalitete življenja zaradi znakov bolezni, tudi dejavnik tveganja za nastanek bolezni srca in ožilja. V skrajni obliki se lahko konča s samomorom, ki je v Sloveniji izredno pogost.

Znaki depresije so: občutek žalosti, izguba veselja in interesa za običajno prijetne stvari, sprememba apetita, nespečnost, utrujenost, nemoč, spominke motnje, občutki krivde, pretirana zaskrbljenost, nemir, tesnoba, razmišljan-

je o samomoru.

Lahko se kaže tudi s telesnimi znaki kot so: dušenje, razbijanje srca, bolečine v prsih, tresenje, vročinski oblivi, šibkost v nogah, prebavne motnje, znojenje. Ti

znaki so lahko pri vsakem bolniku drugačni; zdravnikom so pri ugotavljanju obolenja v pomoč razni vprašalniki (glej spodaj).

Predvsem lažje oblike depresije se pozdravijo tudi same od sebe, brez zdravljenja. Omeniti moram, da je danes zdravljenje depresij z zdravili - antidepresivi zelo učinkovito in predvsem varno.

Antidepresivi ne povzročajo odvisnosti kot npr. pomirjevala. Znaki depresije običajno izginejo v nekaj tednih jemanja zdravil, vendar zdravljenje običajno traja še 6 - 12 mesecev, zaradi nevarnosti ponovitve bolezni. Seveda pa je ob tem koristno tudi vključevanje v družbo, pozitivno razmišljanje, redna telesna aktivnost ter izogibanje alkoholu.

Če ima bolnik pet ali več od navedenih znakov depresije (vprašalnik spodaj), ki trajajo dlje kot dva tedna, je lahko takšno stanje ovrednoteno kot depresija. Človek mora poiskati strokovno zdravniško pomoč.

Vprašalnik:

- se počutite žalostno in/ali razdražljivo?
- ali v dejavnostih, ki so vas včasih veselile, ne najdete več zadovoljstva (šport, prijatelji, služba, spolnost ...)?
- se vam je spremenil apetit in/ali telesna teža (navadno se oboje zmanjša)?
- vas muči nespečnost ali pa spite preveč?
- se pogosto počutite utrujeni in nimate nobene energije?
- se počutite brezupno, brezvredno ali krivo?
- se ne morete zbrati, si težko zapomnite ali se za karkoli težko odločite?
- so vaši bližnji opazili, da ste nemirni ali manj aktivni?
- pogosto razmišljate o smrti ali samomoru?

To smo mi, upokoјenci

Društvo upokoјencev Birčna vas

Smo aktivni

V naši krajevni skupnosti deluje že vrsto let Društvo upokoјencev. Dolga leta je bila poverjenica društva gospa Marija Pečaver, v letu 2002 pa sem to delo prevzel Jože France.

Trenutno je v društvo včlanjenih 99 članov. Poverjenišтво imamo razdeljeno. Birčno vas zastopa Anica Hrovat, Veliki Podljuben Vinko Šmajdek, Stransko vas Štefanija Pugelj, vasi Dolenje in Gorenje Lakovnice, Rajnovšče, Rakovnik in Jamo pa zastopa Štefan Šurla.

Že na začetku našega mandata smo si zastavili cilj, da pričnemo z zbiranjem sredstev za društveni prapor. Naslovili smo precej prošenj, a dobili le malo pozitivnih odgovorov. Z akcijo nadaljujemo, saj želimo zbrati potrebna sredstva že v letošnjem letu.

Nekaj naših članov se udeleži aktivnosti, ki jih organizirajo in izvajajo na sedežu Društva upokoјencev v Novem mestu. Program teh aktivnosti, je ob plačilu članarine, prejel vsak naš član.

Želimo si dobrega sodelovanja vseh članov. Le s skupnimi močmi bomo svoj cilj dosegli lažje in hitreje.

Jože France
Poverjenik DU Birčna vas

Srečno, kraјani. Želim vam vesele čase, obogatene z lepimi trenutki. Najdite srečo v vsakem zanimivem trenutku dneva. Skušajte razmišljati le pozitivno, ne razmišljajte o slabem. Saj veste, za dobrim običajno pride nekaj slabega. Takšna je pač energija življenja. In slabo pride največkrat še prehitro ... Zato ne razmišljajte o njem že prej. Ne jemljite s tem sebi in svojemu življenju potrebne energije!

dr. Matjaž Roženbergar

KOMUNALA NOVO MESTO
d.o.o.

Luč na obzorju našega zdravstva

V zadnjem času sem vedno bolj hvaležna staršem, s katerimi sem preživljala neskončno dolge ure svojega otroštva. Njihova potrpežljivost in odgovori na nešteta vprašanja so mi ukoreninili resnični dar opazovanja, spoznanje, da za dežjem vedno posije sonce, da je po vsakem padcu treba ponovno vstati, kako vedeti, kaj je prav in kaj narobe,...

Vsa ta spoznanja mi v času, ko je vedno več bolečin, obupa, nemira, pomagajo narediti naslednji korak. Hkrati pa mi omogočajo, da se me dotaknejo drobne pozornosti okolice. Žal pa so izkušnje lahko boleče, če se te pozornosti dotaknejo v nepravem času, na nepravi način.

Izkušnje, ki so vezane na odnose v času, ko smo bolni mi ali svojci pa so, žal, največkrat boleče. Takrat nas nerazumevanje našega stanja hitro prizadene. Dovolj so malenkosti, kot pomanjkanje drobnih pozornosti, besednega ali nebesednega sporazumevanja. Če smo zdravi, bomo te neprijetne izkušnje pripisali (ne) vzgoji posameznika, s katerim komuniciramo. Pozitivno naravnane odnose pa potrebujemo ravno v času, ko smo bolni in s tem odvisni. Zato je v čakalnicah ali ob kavi slišati manj srečne zgodbe in vedno več nezadovoljstva.

K sreči boleče izkušnje kar hitro pozabimo. Ostajajo pa tiste, o katerih večkrat razmišljamo, tiste, ki so prizadele naše dostojanstvo, povzročile preveliko bolečino in razočaranje, tiste, zaradi katerih skrivaš pogled in solze...

Prav bi bilo, da bi vsi udeleženi poslušali resnice njihovih pripovedovanj. Še bolj bi bilo prav, da bi jim verjeli. Jaz jim. Moram priznati, da tudi mene mnogokrat bolijo. Vem, da

ni čarobne palice, ki bi spremenila sistem in ljudi v njem. Vem pa tudi, da v medsebojnem obtoževanju, kdo je kriv, kdo je s kom ali proti njemu, kdo koga ne mara, kdo je slabo spal, kdo je kriv za dolge vrste..., pozabljamo na tiste trenutke in malenkosti, ki jih nato pogrešajo bolniki. Ob srečevanju z ljudmi tako v vlogi terapevta, v zadnjem času pa več v vlogi pacienta, mi še najbolj pomaga moj večni optimizem in ukoreninjeni nasveti staršev: "Ne obupaj! Ne smili se sama sebi! Sprejmi, poskušaj drugače in nadaljuj! Do cilja boš prišla, pa čeprav boš uporabila drugačen način in ubrala različna pota! ..." Ravno zato tudi v neprijetnih trenutkih, ko doživim ali slišim zgodbo o tem, kako si tečen, če kaj vprašaš, o neuslišani prošnji po nočni posodi, o kretnjah nestrpnosti, o vzdihovanju..., poskušam vedno poiskati vsaj nekaj lepega, pozitivnega. Nekaj, kar pomaga pozabiti in živeti. Prepričana sem, da se v vsem, še tako slabem, vedno skriva tudi dobro. Tisto, kar po končani pripovedi razočaranih tiho, nežno in nabito s čustvi, vendarle zaključijo njihovo izpoved. Ta iskrica dobrega v množici razočaranj pa vendar predstavlja majhno zvezdico, ki kljub svoji majhnosti lahko razsvetli temno noč.

Želimo si lahko, da bi imeli te zvezdice na vseh nivojih v zdravstvu: na sprejemnih okencih, v ambulantah, v pisarnah, v lekarnah, med reševalci... Da nekje že obstajajo, vemo, saj pacienti pravijo: "Ko bi danes prišla tista z repom! Upam, da dela tista, ki je prijazna! Danes pa delata moja sestra in zdravnica! ..."

Eno izmed njih in njun odnos v času bolezni je opisala tudi Neža Maurer:

"...Niti njenega imena nismo omenili, saj smo vedeli, o kateri govorimo. Mogoče smo začenjali takole: "Tista naša s konjskim repom... Tista naša, ki malo govori, a zna tako lepo poslušati...". Slišala sem, kako se je pogovarjala z bolni-

ki: ne, nikoli ni pripovedovala o sebi, vpraševala je in poslušala, kot da smo mi, bolniki, vrednota njenega življenja... Kako sem jo pričakovala tisti večer! In je prišla..." Prinesla vam bom skodelico čaja. "Podržala mi je skodelico k ustom. Nerada je čutila, kako zelo sem žejna. Brez besed je odšla še po eno skodelico in se mi hudomušno nasmehnila. "Naj vam ne bo ponoči nerodno zvoniti. Potrebovali me boste, čeprav ne zaradi bolečin." Čutila sem, kako mi gredo usta narazen in čeprav me je vse bolelo, so se mi prsi širile od zadržanega smeha. Nenadoma sem bila otrok pred materjo: saj boli, ampak mama bo vse tako uredila, da bo prav... Kot bi prebrala moje misli, je rekla: "Zdaj je najhujši klanec mimo. Saj bo še več manjših klancev, vsak človek mora včasih krepko potegniti, a hudega ne bo. Zdaj morate lepo jesti, kar vam damo, spati, kolikor le morete in vedeti, da bo vsako jutro bolje." Verjela sem ji. Ugasnila je veliko luč na stropu in bolj zapela kot rekla: "Lahko noč vsem skupaj! Dobro spite!"

Vsaj dvakrat v noči bo čisto potihlo pogledala v sobo. Potem bo prišel nov dan...

Da bi bilo takih izkušenj več kot tistih neprijetnih, bi se morali vsi zavedati pomena procesa komunikacije. Dobra čustvena inteligenca bi, poleg strokovnega znanja, morala predstavljati osnovno "delovno orodje". Zavedati se moramo, da pogosto nezavedno vplivamo na stanje sogovornika (v tem primeru bolnika) in s tem na njegovo zdravje, saj so telo, čustva in razmišljanja tesno povezani. Zavedanje in sprejemanje kritike kot pozitivno usmeritev pa bi že predstavljalo nekaj pozitivnega na obzorju našega zdravstva.

Marija Žagar, univ.dipl.def.-logopedinja

**ZAVORNI SERVIS AVTOOPTIKA
VULKANIZERSTVO**

Igor Jenič s.p.

Rajnovšče 6, 8000 Novo mesto
Tel.: 07 79 090

Delavni čas od ponedeljka do petka
od 7. do 15. Ure

Kresovanje v Birčni vasi.

Dosegli največje uspehe

V preteklem letu smo imeli v društvu dve intervenciji. Prva intervencija je bila na našem požarnem območju, ko je gorela hiša v Birčni vasi. V drugi smo sodelovali, ko je gorelo gospodarsko poslopje v Bučni vasi.

Poleg gašenja požarov, je naše delo usmerjeno tudi na druga področja. Pregledali smo hidrantno omrežje v Stranski vasi. Pri pregledu smo ugotovili neustreznosti na štirih hidrantih, od tega treh neuporabnih.

Največ dela in prostega časa vložimo v priprave naših desetov za tekmovanja. V letu 2003 smo sodelovali na tekmovanjih na ravni GZ Novo mesto. Na pionirskem in na mladinskem tekmovanju

smo sodelovali z desetino mladink in pionirjev. Desetina mladink se je uvrstila na 3.mesto, pionirska desetina pa na 11. mesto. Na gasilskem avtoralyju smo sodelovali z desetino članov B, ki je v svoji konkurenci zmagala. Zmaga na tekmovanju, kakršno je avtoraly, je v članski konkurenci tudi največji uspeh ekipe našega društva.

Desetini članov in mladink sta pridobili pravico do nastopa na regijskem tekmovanju. Članska desetina se, zaradi zdravstvenih težav, tekmovanja ni udeležila. Mladinke so na tekmovanju v Šentjerneju, prepričljivo osvojile 1. mesto. S tem so pridobile pravico za sodelovanje na državnem tekmovanju, ki bo v leto-

šnjem letu.

Zaradi zahtev, ki jih predvideva zakon, moramo posvečati več pozornosti nabavi zaščitne opreme za gasilce. Z zakonom je predpisana količina posamezne zaščitne opreme, ki jo mora imeti vsako društvo do leta 2008. Z nakupom te opreme smo začeli že v preteklem letu. Glede na razpoložljiva sredstva, bomo z nakupi nadaljevali.

Za informacijo naj povem, da je zahteva za naše društvo, med drugim, 15 zaščitnih oblek. En komplet obleke (obleka, čelada in škornji) pa stane preko 200.000 SIT.

V prihodnjih letih bomo poskrbeli za nova izobraževanja članov na področju gasilstva. K delu želimo pritegniti čim več mladih.

Na pomoč!

Branko Jenič
Poveljnik PGD Stranska vas

Desetina članov B z osvojenimi pokali.

Desetina mladink in predsednik GZ Novo mesto Lojze Muhič, ter poveljnik GZ Novo mesto Tine Filip.

PGD Mali Podluben

Uredili okolico doma in nadstrešek

V PGD Mali Podluben smo, v obdobju od izdaje zadnjega glasila do danes, kar nekaj postorili in premaknili.

Dokončno smo uredili okolico doma s travnatim igriščem in z žično ograjo. Igrišče je zdaj varno za vse, ki ga bodo uporabljali, saj jim žoga ne bo več uhajala na cesto. V akcije ureditve okolice je bilo vloženih veliko prostovoljnih delovnih ur. Z delom so se izkazali predvsem naši mlajši člani, starejši smo pristopili pri zahtevnejših delih in pri pridobivanju finančnih sredstev. Vse skupaj je namreč tudi precej stalo.

Dogovorili smo se, da poleg igrišča, ob domu postavimo tudi manjši nadstrešek, ki bo služil za razne prireditve na prostem. Služil naj bi zlasti mladim, ki se že sedaj zelo radi zadržujejo pri gasilskem domu. Seveda upamo, da bodo spoznali, kako pomembno in potrebno je gasilstvo za našo skupnost. Pričakujemo, da

se nam bodo mladi pridružili tudi pri delu naše operative in povsod drugje, kjer bo potrebno, da opravimo svoje humano poslanstvo, kar gasilstvo prav gotovo je.

V dvorani smo zidne stene obložili z oblogo in toplotno izolacijo, da jih bomo pozimi lažje in hitreje ogrevali.

Še naprej ostaja naš glavni cilj nakup novega gasilskega vozila. Vsako leto se nabere nekaj več denarja. Trdno verjamem, da je v upanju bodočnost in v slogi moč, saj smo to v preteklosti že večkrat dokazali. Ko bo potrebno, bomo to dokazali znova.

Ves čas naša operativa marljivo dela. Lani smo organizirali tečaj za izprašane-gasilca, ki se ga je udeležilo 32 čla) nov našega društva in člani iz PGD Stranska vas in PGD Lakovnice. Štirje naši gasilci so na lgu opravili tečaj za uporabo dihalnih aparatov in dihalne tehnike. Če bo potrebno, bomo zdaj lahko kvalitetno uporabili dva dihalna aparata, ki

ju imamo. Dva člana sta opravila tudi izpit za strojnika.

Velik poudarek dajemo izobraževanju mladih in starejših, saj se zavedamo, da se tehnika vsak dan izpopolnjuje. Z njo pa se moramo tudi mi. V marsičem sedaj gasilci zamenjujemo, oziroma opravljamo, delo Civilne zaštite. Od nas država zahteva vedno več; vse to pa seveda tudi vedno več stane. Tukaj pa se razhajamo. Vsi delamo na prostovoljni bazi in materialno ter finančno prispevamo. Prispevati pa bi morali tudi tisti, ki nam nalagajo delo in pogojujejo naš obstoj z vse višjimi zahtevami. Menim, da zahteve in finančne dotacije ne hodijo vzporedno. Vse, kar naredimo, tako ostane vsem krajanom in širši družbi.

Najlepše se zahvaljujem tistim, ki ste nam do sedaj pomagali. Priporočamo se vam tudi v bodoče.

Na pomoč!

Marjan Ilar st.
Predsednik PGD Mali Podluben

KUD Moški pevski zbor Ruperč vrh

Moški, zapojmo skupaj

Naš zbor deluje letos že dvaintrideseto leto. Neprekinjeno. Po jubilejnim koncertu je zbor zapustil pevovodja Peter Cigler. Zaradi objektivnih razlogov. Iskali smo novega in imeli srečo, da smo ga tudi našli. Od lanskega januarja vadimo pod taktirko

znanega pevovodje, prof. Antona Finka, ki trenutno vodi tudi Gasilski pevski zbor Šmihel.

Nadaljevali smo z delom. Do junija. Jeseni, ko smo začeli novo pevsko sezono, so nastopile nove težave. Dva člana sta zbor zapustila iz nam nez-

nanih vzrokov. Letos spomlad smo v prometni nesreči izgubili še enega pevca, našega dolgoletnega člana. Drugi pevec je bil v tej isti nesreči tako poškodovan, da se še danes ne udeležuje naših vaj. Vsi sopevci želimo poškodovanemu skorajšnje okrevanje

in vrnitev v naše vrste.

V zadnji sezoni smo resda pridobili enega mladega pevca. A želimo si jih še veliko. Mladih, manj mladih, takšnih, ki jim je mati narava podarila lep glas in dober posluš. In voljo do skupnega dela. Prosimo vas, pridružite se nam septembra, ko bomo začeli novo pevsko sezono.

Pesem je tista, ki nas druži, bogati, plemeniti in gre z nami v korak današnjega časa. Zborovska pesem je vedno živela v našem kraju in kraj je živel s svojimi pevci, z zborom. Pomagajte nam, da bo naša pesem še naprej odmevala mogočno. Za nas, za kraj, za zgodovino, ki jo pišemo skupaj. Moški, pridružite se nam!

Ob tej priložnosti se v imenu članov zbora iskreno zahvaljujem prejšnjemu pevovodji, Petru Ciglerju, za 16-letno požrtvovalno delo in vodenje zbora. Zahvaljujem se mu za vse njegovo strokovno delo in vplivanje volje pevcem. Hvaležni smo mu, ker nas je učil in nam pomagal vztrajno delati.

Pevci vsem krajankam in krajanom čestitamo ob krajevnem prazniku.

Franc Hrovatič
Predsednik pevskega zbora

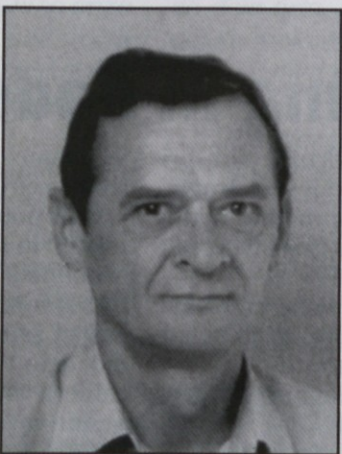
Nastop na nedavni reviji pevskih zborov

V SPOMIN

Stanetu Hrovatiču

Na dan, ko smo pripravljali proslavo v počastitev praznika dneva žena in materinskega dne, nas je presunila novica, da je kruta kuga sodobnega časa iztrgala od družine, prijateljev, znancev in pevskih sotovarišev, našega Staneta Hrovatiča. Ko smo nemi, z bolečino v srcih stali pred njegovo krsto, še nismo mogli dojeti resničnosti krute usode. Posloviti se od človeka njegovega kova, je bilo prav gotovo eno najtežjih dejanj, ki so ga morali preboleti njegovi najbližji, prijatelji, sokrajani, znanci in pevski tovariši.

Luč sveta je ugledal pred skoraj 51 leti na prelepem Ruperč vrhu. Mladostniško življenje je preživel v živahnem domačem okolju. Odraščajoč je po končani osnovni šoli odšel v šolo v Ljubljano. Že takrat si je postavil cilj, da bo nadaljeval očetovo tradicijo. In uspelo mu je postati strojevodja. Leta so minevala, ustvaril si je družino in z njo hrepenel po novem

domu. Po dograditvi hiše, se je z ženo Vero in s sinom Borutom preselil v Stražo. Vtkan v razvoj domačega kraja, je s svojim delom v naši krajevni skupnosti nadaljeval. S sodelovanjem v številnih akcijah je pripomogel k razvoju rojstnega okolja, zato bo v nas in naših srcih ostal za vedno naš krajan. V zadnjem življenjskem obdobju je načrtoval posodobitev vinograda na Ljubnu, kar še posebej dokazuje njegovo povezanost z rodnim okoljem.

Ne smemo pozabiti tudi njegovih aktivnosti v AMD Novo mesto, kjer je več let opravljal delo inštruktorja praktičnega pouka novih šoferskih kandidatov.

Poseben pečat svoje osebnosti pa je Stane pustil v kulturnem društvu oziroma v pevskem zboru Ruperč vrh. To dokazuje tudi Gallusova značka, ki jo je prejel za 25-letno delovanje v zboru. V globoki žalosti

ob slovesu, je tudi pesem pevcev zvnela žalostno. Zelo žalostno. Pevcem je manjkal II bas, Stanetov glas, ki ga je naš Stane toliko let razdajal na številnih nastopih. Tudi usodna pot, ki se je končala mnogo prezgodaj, ga je vodila na nastop. V usodnem trenutku je za vedno obmolnilo njegovo petje, ki ga je iz vsega srca ljubil.

Stane je bil v osemdesetih tudi aktiven član naše dramsko-recitacijske skupine.

Na zadnjo pot smo ga pospremili 20. marca na pokopališču Srebrniče.

Res ga ni več med nami, toda na priljubljenega sokrajana, na njegovo delo in njegovo prisrčno človeško podobo, bo ostal v nas trajen spomin. Stane nas je imel rad in mi smo imeli radi njega. V nas je pustil del sebe, del nas pa je za vedno odšlo z njim ... Tako se pač zgodi vedno, kadar oddidejo pravi prijatelji.

V imenu krajanov KS Bircna vas, v imenu pevskega društva Ruperč vrh in v svojem imenu, se mu še enkrat zahvaljujem za njegov neizčrpen prispevek, ki ga pustil kot pevec in sokrajan. Njegovim najbližjim sporočam, da globoko v svojih srcih sočustvujemo z njimi.

Lojze MUHIČ

Gradnja objekta v Dragah.

Športno društvo Birčna vas

Pod streho in na vrhovih

Skupina krajanov je pred nekaj leti ponovno oživila delo Športnega društva Birčna vas. V preteklem letu je bil glavni poudarek dela društva na gradnji objekta v Dragah. Objekt je zgrajen in pripravljen za pokrivanje. Zaradi slabih vremenskih razmer se je podaljšal zaključek del na strehi. Vse sile bomo sedaj usmerili v dokončanje objekta. Ta bo omogočal širšo možnost za dejavnosti društva. V gradnjo je bilo vloženega veliko prostovoljnega dela skupine najbolj aktivnih članov društva. Želimo si še večje aktivnosti in udeležbe ostalih krajanov, saj bosta objekt in okolica služila vsem, ki jih veselijo aktivno druženje, športna ter rekreativna dejavnost. Dejavnosti, za krepitev njihovega zdravja.

Ob gradnji se odvijajo tudi ostale dejavnosti društva. Nogometna ekipa igra v prvi

občinski travni ligi. V zimskem času organiziramo treninge v dvorani in igranje v ligi. Tudi letos nameravamo pripraviti, sedaj že tradicionalni, nočni nogometni turnir. Turnirja se udeležuje večje število ekip iz širše okolice.

Aktivna je tudi pohodniška skupina, ki vsak mesec organizira pohod v naše gore in v hribe. V lanskem letu se je desetih pohodov udeležilo 111 pohodnikov. Kdor bi si želel udeležiti pohodov, lahko dobi letni plan pri vodji pohodniške skupine ali pri vodstvu društva. Tradicionalno že vsako leto, na predvečer 1. maja, pripravimo pohod po krajevni skupnosti, ki ga zaključimo ob kresu na Babjem hribu nad Birčno vasjo.

V letošnjem letu je potekel mandat vodstvu, zato smo na občnem zboru izvolili novega. Novo vodstvo si je za cilj postavilo nadaljevanje in razširitev dejavnosti društva ob

Prijeten pohod so zaključili s še prijetnejšim srečanjem.

Pohodniška skupina na Bazi 20

pomoči in udeležbi vseh krajanov. Pri našem delovanju nas finančno podpirajo Krajevna skupnost Birčna vas in ostali sponzorji. Brez te pomoči ne bi uspeli razvijati naše dejavnosti, zato se jim iskreno zahvaljujemo. Na njihov prispevek upamo tudi v bodoče.

Prepričani smo, da je v hitrem tempu današnjega živ-

ljenja nujno poskrbeti za aktivno sprostitev. V Športnem društvu Birčna vas si prizadevamo narediti nekaj zase in za širšo skupnost. Ob tem pa upamo na pomoč, dobro voljo in prizadevnost vseh krajanov in krajanek. Vsem tistim, ki jim ni vseeno, kako in v kakšnem okolju živijo.

Vinko Abram
Predsednik ŠD Birčna vas

Od leve: Bogdan Brunner, Branko Gole, Milan Rus, Branko Jenič, Zlatko Kobe in Franci Ilar.

Športno društvo Stranska vas

Predstavitev

Športno društvo Stranska vas upravlja s tenis igriščem pri gasilskem domu v Stranski vasi. Igrišče ima peščeno podlago, ki ustreza rekreativnim igralcem. Je razsvetljeno, kar omogoča tudi igranje v nočnem času.

Igranje tenisa je mogoče po predhodni rezervaciji igrišča na telefonski številki 031 848 311. Vsi zainteresirani dobite na isti številki tudi druge informacije.

Na željo igralcev organiziramo tudi tečaje učenja tenisa s priznanim učiteljem. Tečaji so lahko skupinski ali individualni, odvisno od želje udeležencev.

Če se želite rekreirati in biti v svojem razmigovanju odvisni le od sebe, potem je tenis, za vas prava izbira.

B.J.

LD Padež

Ponosni na prehojeno pot

Letošnje leto LD Padež praznuje 55 letnico svojega delovanja.

Na svojo prehojeno pot smo lahko upravičeno ponosni. Naša prizadevanja so bila ves čas usmerjena v ohranitev vseh pomembnih vrst divjadi. Žal, pri tem nismo bili vsepovsod uspešni, tako kot tudi ostali lovci v Sloveniji ne.

Na žalost ugotavljamo, da se je v zadnjem času bistveno zmanjšalo število

melioracijah, življenjski pogoji za divjad močno poslabšali. Posamezne vrste divjadi smo morali popolnoma zaščititi, pri drugih pa smo omejili odstrel na minimum.

Lovci lovske družine Padež smo zelo dejavni tudi na društvenem področju. Že leta 1961, je takratnih 41 članov, na občnem zboru sprejelo sklep o gradnji lovske koče. Z GG Novo mesto je bil

vilčnejši najemniki, za različne potrebe. Z vsemi soglasji smo uredili tudi okolico lovske koče. Pridobljen prostor uporabljamo za različne prireditve. Najbolj odmevna je vsekakor naša lovska veselica, na kateri gostom postrežemo z lovskimi specialitetami in dobro doledenjsko kapljico. Uredili smo tudi parkirne prostore. Del prostora ob koči smo asfaltirali.

Lovska koča je elektrificirana. Z lastnimi sredstvi smo v celoti obnovili električni vod od transformatorja na Cerovcu do lovske koče, v dolžini skoraj 1 km. Do koče se iz Birčne vasi pripeljete po makadamski cesti, ki smo jo od odcepa do lovske koče, renovalirali.

Lovska družina je bila vsa leta izredno dejavna tudi na področju lovskega strelstva. Že leta 1973 smo člani, za današnje razmere skromno, za takratne čase pa dobro, zgradili prvo strelišče za sedanjo lovske koče. Kasneje smo ga preselili v Jazbine. Ker je gozdni sesto strelišče hitro prerasel, smo se leta 1980 odločili in zgradili strelišče na Tratah pri Škrjančih. To strelišče, na katerem smo priredili veliko meddružinskih tekem, tekmo za pokal Agrotehnike Gruda ter državno prvenstvo veteranov, smo leta 2001 zaprli. Ob poselitvi Regerških košenic, je strelišče postajalo moteče za prebivalce. Trenutno smo v fazi pridobivanja dokumentacije za novo strelišče v Padežu.

Lovci se zavedamo, da se življenjske razmere za divjad še vedno slabšajo. Naša pglavitna naloga ostaja ohraniti zanamcem to, kar smo mi dobili od naših prednikov. Ta naloga je danes večja kot kdajkoli. V svojih vrstah imamo sposobne in izobražene lovce, dobre poznavalce divjadi, narave in njenih zakonitosti. Prepričani smo, da bomo tudi v

Uplenitelj medveda: Staniša Alojz, Podgrajska gmajna, november 2001

male divjadi. Zajec je sicer v našem lovišču še vedno prisoten, vendar njegovo številčnost kljub temu, da odstrela praktično ne izvajamo, nikakor ne uspemo povečati. Poljska jerebica in fazan sta popolnoma izginila iz naših travnikov in polj, kljub našim prizadevanjem, da bi ju ponovno naselili. Glavni razlog takšnega stanja vidimo v intenzivnem kmetijstvu, saj mala divjad gnezdi oz. se razmnožuje na travnikih in poljih. Zgodnja košnja pobere velik krvni davek, na katerega lovci ne moremo vplivati.

S smotrnim gospodarjenjem smo uspeli občutno povečati število srnjadi tako, da naš letni odstrel znaša že več kot sto kosov letno. Tudi jelenjad, ki je pred leti v našem lovišču ni bilo, je v lovišču prisotna skozi vse leto. V lovišču je prisoten tudi divji prašič. Naša pglavitna skrb pri gospodarjenju z divjim prašičem je, da ohranjamo njihovo številčnost na takšnem nivoju, da kmetom ne povzročajo pretiranih škod. Zaradi preprečevanja škod na poljščinah, lovci skozi vse leto zalagamo več krmišč, na katerih lova ne izvajamo. V lovišču je stalno prisoten tudi medved, ki ga tako lovci kot tudi naključni sprehajalci, opažamo od reke Krke pa vse do vrha masiva Gorjancev.

Na reki Krki in potoku Težka voda je stalno ali občasno prisotno tudi veliko število vodne in obvodne divjadi.

Med leti 1980-90 so se, zaradi nesmotrnih posegov v naravo ob različnih

sklenjen dogovor in odstopilo nam je zemljišče. Z gradnjo smo začeli že istega leta, v naslednjem pa smo jo postavili pod streho. Dograjeno, smo leta 1963, lovci začeli uporabljati v lovske in društvene namene.

S povečevanjem članstva v lovski družini, je koča postajala premajhna. Leta 1979 smo z GG Novo mesto sklenili pogodbo o zamenjavi naše lovske koče za logarnico. Le to smo adaptirali. Leta 1992 je bila dograjena v sedanjih velikosti, v naslednjih letih smo jo še notranje opremili. Zamenjali smo celotno ostrešje, uredili kotlovnico za centralno ogrevanje, zgradili hladilnico za hlajenje divjačine in uredili fasado. V gornji etaži smo uredili tudi dve sobi za prenočitev. Koča je delno podkletena.

Leta 1999 smo od KZ Krka kupili več kot 1 ha zemljišča, na katerem stoji lovska koča. V naslednjih letih pa smo od GG Novo mesto odkupili še ostalo zemljišče z obstoječimi stavbnimi poslopji. Celotni kompleks Padeža, z vsemi obstoječimi stavbnimi objekti, je danes v lasti lovske družine Padež.

Ob lovski koči smo zgradili še nadstřešek, ki ga lovci uporabljamo za različne namene. Uporabljajo ga tudi vse šte-

Nova preža v Mrzli dolini na njej pa graditelji Kastelic, Repovž in Vesel.

bodoče znali z divjadjo umno gospodariti. V skladu z novo sprejetim lovskim zakonom in ob sodelovanju vseh uporabnikov prostora.

Jože Kastelic
Starešina LD Padež

ŠOLA, PRI ŠOLI, S ŠOLO ...

Čemu se v družini smejimo?

Naša družina šteje pet članov: oče Milivoj, mama Renata, brat David in jaz. Pri nas pa živi tudi babica Ančka.

Bil je lep sončen dan, ko smo sadili krompir. Vrt imamo bolj na hribčku: Babica je ob meji sadila jagode: Očka jo je kar naprej opozarjal, naj ne koplje v sosedovo. Babica pa se je jezila, da dobro ve, kje je meja. Tako sta se kar nekaj časa prepirala. Babica je trmasto silila proti meji. Naenkrat pa jo je zmanjkalo. Skotalila se je po bregu kot žoga. Vsi smo planili v smeh. Z bratom sva stekla v dolino in ji pomagala vstati. Še vedno smo se glasno smejali. Toda prava burleska se je šele začela, ko je babica poskušala splezati po hribu navzgor. Ni in ni ji uspelo. Z bratom sva jo od zadaj porivala, babica pa se je zokopala v breg kot da pleza na Triglav. Mami in oči sta skoraj umrla od smeha. Babi je težko dihala, se oprijemala trave in po kolenih končno prilezla do vrha. Od utrujenosti je omahnila v blato. Pričela se je smejati, z njo pa tudi mi. Očka je dejal, da jo je doletela kazen, ker je kopala v mejo. Babico je to močno razjezilo, zato mu je vrgla kepo blata.

Tisti dan smo se smejali do večera in še dlje. Želim si, da bi naša družina ostala še naprej tako zabavna in vesela.

Klara Golić

Člani naše družine smo: ati Brane, mami Zorica, sestra Mateja in jaz – Nika.

Bil je pustni torek. Mračilo se je že, ko se je družina pogovarjala, da bi šli namaškarani k botrici. V omarah smo poiskali stare obleke in se začeli šemiti. Jaz sem bila Indijanka, sestra je bila klovn, mamica kraljica, ati pa gospodična. Pri oblačenju smo se zelo zabavali. Ati je bil najbolj smešen, ker ni znal obleči mini krila ter ni mogel hoditi v visokih petah. Ko je šel po stopnicah je delal zelo majhne korake in gledal pod noge, da ne bi padel. Bil je prav čudna gospodična. Vsi smo se smejali in zabavali. Ko smo prišli k botrici, je ati skoraj padel po stopnicah. Vsi skupaj smo planili v smeh. Botrica nas ni prepoznala, ker v naši družini ni nobene tako velike gospodične.

Sklenili smo, da bomo tudi drugo leto odšli v maskare, ker je bilo letos tako veselo.

Nika Klobučar

Moja družina je vedno vesela, ker se imamo z mamico, očkom in bratcem Alenom zelo radi. Kadar gremo skupaj ven, vzamemo žogo in se zabavamo. Z bratcem se rada igrava s

kockami. Jaz delam stolpe, Alen pa jih veselo podira, zato sem nanj jezen, mamica in očka pa se smejita. Ko bratec kobaca, se mu smejim, ker večkrat padem na nos. Ker je Alen še majhen, smešno govori. Kadar hoče sam jesti, je zelo smešen, ker še ne zna držati žlice.

Zaradi Alena je pri nas vedno veselo.

Miha Kralj

Tudi v naši družini se dogajajo smešne stvari. Opisal bom dogodek v katerem nastopa mlajša sestra Klavdija. Čeprav je bilo na začetku žalostno, smo se na koncu zelo smejali.

Nekega sončnega popoldneva smo se sestra Klavdija, sosedla Nastja in jaz igrali skrivalnice. Skrivali smo se povsod: za hišo, v hlevu, za kozolcem, kjer se je pač kdo spomnil. Ko sem bil na vrsti, da mižim, sem hitro našel Nastjo, ki je bila skrita v drvarnici. Iskal sem tudi Klavdijo, vendar je nisem mogel najti. Z Nastjo sva jo začela skupaj iskati, saj me je že pošteno skrbelo. Ker je ni našla, sva poklicala na pomoč še mamico in sosedo. Preiskali smo vse skrite kotičke, jo klicali, a je nismo našli. Tedaj je mamica zagledala kokoši, ki so stale pred kokošnjakom in niso hotele spat. To se ji je zdelo čudno, zato je pogledala vanj. V njem je mirno sedela Klavdija in brskala po tleh. Mamica, ki je bila srečna, da jo je našla, jo je vprašala, zakaj se ni hotela oglasiti. Odgovorila je: "Nisem imela časa, štela sem kokošje kakce."

Vsi smo se začeli smejati. Jaz sem kar skakal in se krohtal. Tudi očka je pokal od smeha, ko je izvedel, kaj se je zgodilo.

Kadar se zberejo sorodniki, se še večkrat nasmejimo in podražimo Klavdijo, če še kdaj šteje "kakce".

Klemen Lokar

Sem deklica, ki ne zna preceniti, kdaj je pravi trenutek za smejanje. Največkrat kažem kisel obraz in se zares smejim le malokdaj. Velikokrat se le pretvarjam, ali se pa smejim, ker se drugi smejijo in potem se sprašujem, kako, da mi to ni smešno. Če pa se smejim od srca, sem pravcata zgaga. V obliki slednje bom nastopila tudi v zgodbi. Naša družina je šestčlanska. Sem najmlajša.

Bližali so se zimski prazniki. Vsi smo že nestrpnost čakali božič. Za lep in prijeten božič je potrebno veliko delati. Kot vsakič, smo si tudi sedaj razdelili delo. Dobila sem nalogo, da pripravim okraske. Dan pred božičem je bilo že vse na red. Zvečer smo se s starejšo sestro in bratoma potuhnili v zgornjem nadstropju. Brali smo si misli, ker smo prišli vsi na idejo, da bi pomagali Božičku. Zmenili smo se kdo, kdaj in kaj bi kupili. Bili smo sredi senzacionalnega pogovora, ko smo zaslišali šumenje. Hitro sta se sestra in starejši brat pobrala v sobo. S Tomažem sva se začela pretvarjati, da se pogovarjava. Vsi smo bili na trnih. Le kdo je? Kmalu smo izvedeli. Odšla sem na stranišče, ko sem zopet zaslišala pridušen zvok. Obstala sem kot okamenela. Pogledala sem naprej, nič. Nazaj, nič. Zamislila sem se.

Iz drugega sveta me je predramil

Pravljčni večer – Učenci podružnične šole Birčna vas v okviru projekta Knjigobube spoznavajo nove pravljice in oživljajo stare. Glavni junaki jih učijo, kaj je dobro in kaj slabo. Ob pravljicah pojejo, slikajo, plešejo in se pogovarjajo. Posebej pravljčen je bil december, ki so ga zaključili s pravljčnim večerom, na katerega so povabili vse učence šole in bodoče prvošolce s starši. Na prireditvi so otroci zaigrali igrice v cirkusu, babica Zalka je pripovedovala o dvanaestih mesecih, KD Taus teater pa je odigralo igrice o racmanu.

Prve šolske dni je za varnost naših otrok poskrbel tudi član ZŠAM Jože Primc.

Tomaž. Vprašal me je zakaj tako čudno gledam. V odgovor sem mu zatrobentala, da me nekdo straši. Pogledal me je, kot da bi padla z drugega sveta. Odracala sem do stranišča. (Odracala pa zato, ker sem bila še vsa zasanjana.) Ko sem zopet odprla vrata, sem nekje spodaj zaslišala mi-javkanje. Nasmejala sem se iz vsega srca, saj nas je ves čas strašila mucka. To sem povedala tudi drugim. Vsi so se smejali. Kmalu smo bili spet zbrani v sobi. Sandra je začela tam, kjer je končala. Tedaj me je poklicala mami, da moram spat. Čisto napihnjena sem šla iz sobe." Zakaj vedno takrat, ko je najbolj napeto,"sem si sama pri sebi brundala. Brundanje je opazila tudi mami. Začela so se njena že vsem dobro poznana starševska vprašanja: "Kaj sem delala zgoraj? Zakaj sem bila? Koliko časa sem bila?....." V odgovor je dobila samo zasanjane poglede. Odšla sem spat. Ponoči sem se premetavala, saj sem sanjala, da se naš skrivni načrt ne bo izšel. Zjutraj sem se zelo težko zdravila. Zaradi razburljivih sanj sem bila čisto mokra. Mami je sumila, da se nekaj dogaja, vendar sem se spretno izmikala. Še dobro, da sem odšla v šolo, da mi ni bilo potrebno odgovarjati na mamina vprašanja. V šoli nisem bila preveč zbrana. Nestrpno sem čakala na konec pouka. Ko sem

se vrnila domov, je sestra že pripravljala novoletno smrečico. Pomagala sem ji. Kmalu je bil doma tudi starejši brat. V rokah je imel nekaj, kar mi je vzelo sapo. Sandra je hitro zreciti-

zadrega. Hitro in spretno kot veriverica sem pripravila mizo. Odšli smo jest. Pogovarjali smo se. Pogovor je nanesel na jutranje dogodke. Upala sem, da se mamica ne bo spomnila, da sem se čudno vedla. Upi se niso uresničili. Mami je vsem povedala, da imam nekaj za bregom. Hitro sem se začela izmotavati. Iz vseh strani so prihajali jezni pogledi. Oči se je začel krohotati, kar me je presenetilo. Mami se je hihitala, kakor, da jo žgečkamo. Drugi smo se grenko nasmihali. Oči se je spomnil na božični cede. Komaj je to izustil, je Tomaž brcnil starejšega brata, naj kaj ukrene. Ta pa je pil in se je ves polil. Vsi smo se smejali, saj se je vedno širokoustil, da ni neroden. Celo tako smo se smejali, da nismo mogli jesti. Oči, ki še zmeraj ni videl cedeja, se je zopet spomnil nanj. Da bi mu preusmerili

misli, smo se krohotali in hihitali ter povedali nekaj šal na njegov račun.

S Tomažem sva odnesla posodo. Končno smo bili pripravljeni na odvijanje daril, ko se je Sandra odločila,

Predstavitveni plakat na srečanju podružničnih šol Slovenije na Bledu, 2004

rala, kako bomo darilo zavili, Tomažev navihan nos pa je moral najti dobro skrivališče. Kmalu je bilo vse nared. Skrivnostnemu darilu sva s sestro dodali še zgoščenko Ota Pestnerja, ki sva jo našli v reviji Pilot.

Najprej je domov prihitela mami. Zapodila se je v kuhinjo in skoraj vse popoldne ni prikazala nosu iz nje. Čez debele pol ure je prihrumel domov oči. Njegove prve besede so bile: "Je že prišel Pilot? Zanima me, kakšno zgoščenko so poslali." Sandra je zardela. Tomaž je namenoma zagnal vik in krik, da je lačen. S sestro sva se oddahnili, saj naju je rešil iz

da bo še prej pomila posodo. Tako smo jo vsi čakali, eni leže, drugi sede, SAMA PA tekajoče. Tekala sem v kuhinjo in nazaj ter poročala, kdaj bo delo opravljeno. Sestro je to vznemirilo in se je prelevila v leva. Zato sem sklenila, da bom kukala v kuhinjo le iz dnevne sobe. Pa tudi to ni bilo vsem prav. Potem pa meni ni ugajalo, ker so se mi smejali. Postala sem konj, ritala sem in prhala skozi nos. Končno je Sandra pomila posodo in prišla v dnevno sobo. Začela sem odvijati darila, ker sem bila letos jaz na vrsti. Odprla sem prvi paket. V njem je bil pekač. Otroci smo se začudeno spo-

KOMUNALA NOVO MESTO
d.o.o.

gledali in bili tiho. Oči in mami pa sta se tudi čudila, zakaj nad darilom nismo navdušeni. To sta ugotovila, ko sem odprla še drugi paket. Tudi v njem je bil pekač, toda malo manjši. Zraven je bila zgoščenka, ki jo je oči želel imeti že prej. Spogledali smo se in planili v krah. Nasmejali smo se do solz. Vse skrivnosti dneva so se sedaj pojasnile.

Ves večer smo bili prijetno razpoloženi, večkrat smo se začeli ponovno smejeti. Sestra Sandra pa je hitro pograbila manjši pekač ter povedala, da ga bo odnesla v Maribor, kjer študira. Strinjali smo se, ker je najstarejša.

Ob koncu tedna, ko smo spet vsi doma (sestra in brat študirata), nas ta zmešnjava še vedno spravi v smeh.
Jana Šter

...

Naša šola je članica svetovne mreže UNESCO-vih šol. V letošnjem letu smo se vse članice vključile v mednarodni projekt Ohranjanje kulturne dediščine. Naša podružnična šola je proučevala preteklost gradu Ruperč Vrh. Pomagali so nam še živeči krajan, ki so delali na gradu in njihovi svojci ter gospod Alojz Muhič. Poslali pa smo tudi pozdravno pismo graščaku Anatolu Fabiančiču v Argentino. Del projekta smo že predstavili na srečanju podružničnih šol Slovenije na Bledu.

Gospa Ema Kump, babica naše učenke Tee, nam je pripovedovala o življenju svoje mame, ki je kot perica službovala na gradu.

Se spomnite, kdo je bil lastnik gradu?

Lastnik gradu Ruperč Vrh je bil graščak Franc. Njegovi ženi je bilo ime Dora. Imela sta sina Anatola in hčer Lici.

Katere služabnike so imeli na gradu? Kako so živeli?

Imeli so svojo kuharico, ki je kuhala za gospodo najboljše jedi. Za hlapce je bila hrana zelo skromna, vendar so bili zadovoljni, ker so imeli vsaj enkrat na dan topel obrok. Dekle so bile perice. Prale so vse na roke v mrzli vodi, le belo

perilo so kuhale v velikih kotlih. Po vodo so hodile na studenec, ki je bil zelo daleč.

Pozimi je bilo zelo hudo. Zapadlo je veliko snega, pihala je burja. Hlapce in dekle je zelo zeblo, ker v tistih časih ni bilo oblek in čevljev na pretek. Vso "sedmino", to je bila njihova plača, so porabili za družino.

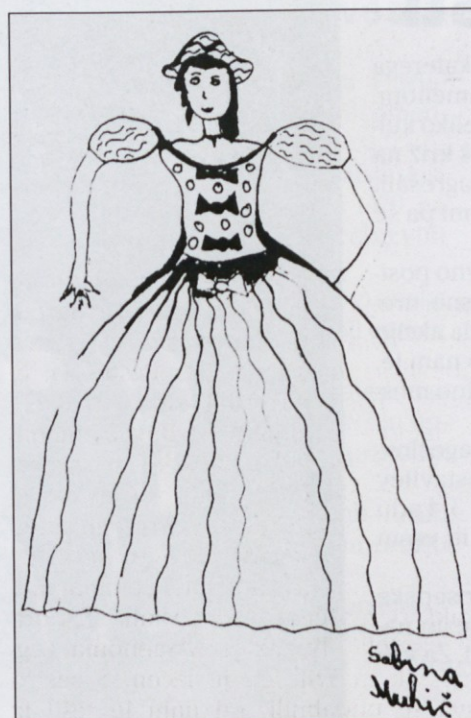
V času žetve so začeli z delom ob eni uri zjutraj, ko jim je komaj kaj svetil mesec. Dekle so žele, hlapci pa so vezali snope in jih vozili v kozolce. Hlapci so imeli delo tudi v kovačnici, kjer so delali novo in popravljali staro orodje.

Kaj se je zgodilo z gradom in njegovimi prebivalci?

Prišla je vojna in grad so zažgali parti-

zani, ker so se bali, da ga ne bi zasedli domobranci. Graščaka so ujeli in ga ustrelili. Njegova žena je brez vsega imetja pobegnila v Novo mesto, čez nekaj dni pa je odšla k svojcem v tujino.

Na obisku pri graščaku

(Domišljijski spis)

Nekega deževnega dne sem brala knjigo Pri graščaku. Kmalu sem zaspala. Sanjala sem, da sem se sprehajala po gozdu.

Ko sem v sanjah hodila, je mimo mene pridrvel bel konj, na njem pa lepi princ. Povabil me na konja in rekel: "Ali hočeš, da te popeljem na grad mojega očeta?" Z navdušenjem sem sprejela in skupaj sva odjezdila proti gradu.

Kmalu sva prišla na grad. Ta je bil visok, lep in je stal na hribu, obdanem z gozdom. Ob njem sta bili konjušnica in vodnjak iz katerega so služabnice zajemale vodo. Vstopila sva v grad. Nisem mogla verjeti, kako je bilo vse lepo. Skoraj vse je bilo v zlatu. Princ me je vprašal, kako mi je ime. Povedala sem mu, da

sem Barbara. On pa mi je rekel, da je Andrej. Povabil me je k mizi. Povedal mi je, da imajo zvečer kraljevski ples, na katerega me je tudi povabil. Od navdušenja sem poskočila. Princ mi je razkazal še ostale sobane. Po ogledu me je odpeljal h graščaku, ki me je lepo sprejel.

Po večerji sem oblekla kraljevsko obleko. Ko sem vstopila v dvorano, so me vsi navdušeno opazovali. Plesala sva in plesala.... Princ Andrej in jaz, seveda.

Potem je prišel bratec in me zbudil. Tako rada bi izvedela konec zgodbe, a ga nisem nikoli dosanjala. Morda pa ga boste vi, ko zaspite.

Barbara Kulovec

Stara znamenja za novo moč

Jeseni smo v Birčni vasi proslavili obnovo vaških znamenj in kapelic.

Prvo znamenje, križ pri Počervinatovih, je bilo postav-

ljeno pred mnogimi leti. Postavil ga je gospodar, v zahvalo za preživetje nesreče. Za obnovo tega znamenja je najzaslužnejši Slavko Počervina,

ki je v akciji sodeloval s svojim trudom in strokovnim pristopom.

Drugo obnovljeno znamenje sta dve kapelici, ki stojita sredi vasi. Nekoč je bil tam šele začetek vasi. Kapelici predstavljata kužno znamenje, ki je bilo verjetno postavljeno ob enem od izbruhov kuge v naši vasi. Zob časa je načel obe kapelici, odtujeni sta bili podobi, kapelici pa prepuščeni razpadanju.

Odločitvi za obnovo kapelic je botrovala zaobljuba in zahvala za ozdravljenje po nesreči, ki sem jo doživel. Kljub začetnim težavam, smo kapelico obnovili s skupnimi močmi. V kapelicah sta dva nova kipa, kip Srca Jezusovega in kip Roženvenske Marije.

Tretje znamenje je obnov-

ljen križ pri kozolcih. Pri tem križu so se vaščani Birčne vasi poslavljali od svojih pokojnih, na njihovi zadnji poti.

Naš gospod župnik, Ciril Plešec, je obnovljeni znamenji in kapelici na svečanosti blagoslovil.

Zahvaljujemo se vsem donatorjem, ki ste pomagali pri nabavi kipov. Zahvala pa velja tudi družinama Žagar in Zupančič, cvetličarstvu Zupančič, Vidu Golobu in seveda Slavku Počervina.

Želimo si, da bi nam obnovljena znamenja dajala voljo za lažje premagovanja vsakdanjih težav in skrbi. Da bi nas pomagala odvrniti od večnega ognja na duši in telesu. Da bi nam dajala novih življenjskih moči.

Anton Junc, Birčna vas

Križ povezanosti

Nekoč smo imeli na Rakovniku križ, za katerega ne vemo, kdo ga je postavil in s kakšnim namenom. Druga svetovna vojna nas je prikrajšala za veliko kulturnih spomenikov. Med drugimi tudi za naš križ na Rakovniku. Vaščani smo ga vsa ta leta pogrešali. Nekatere okoliške vasi imajo celo kapelice, mi pa še križa nismo imeli.

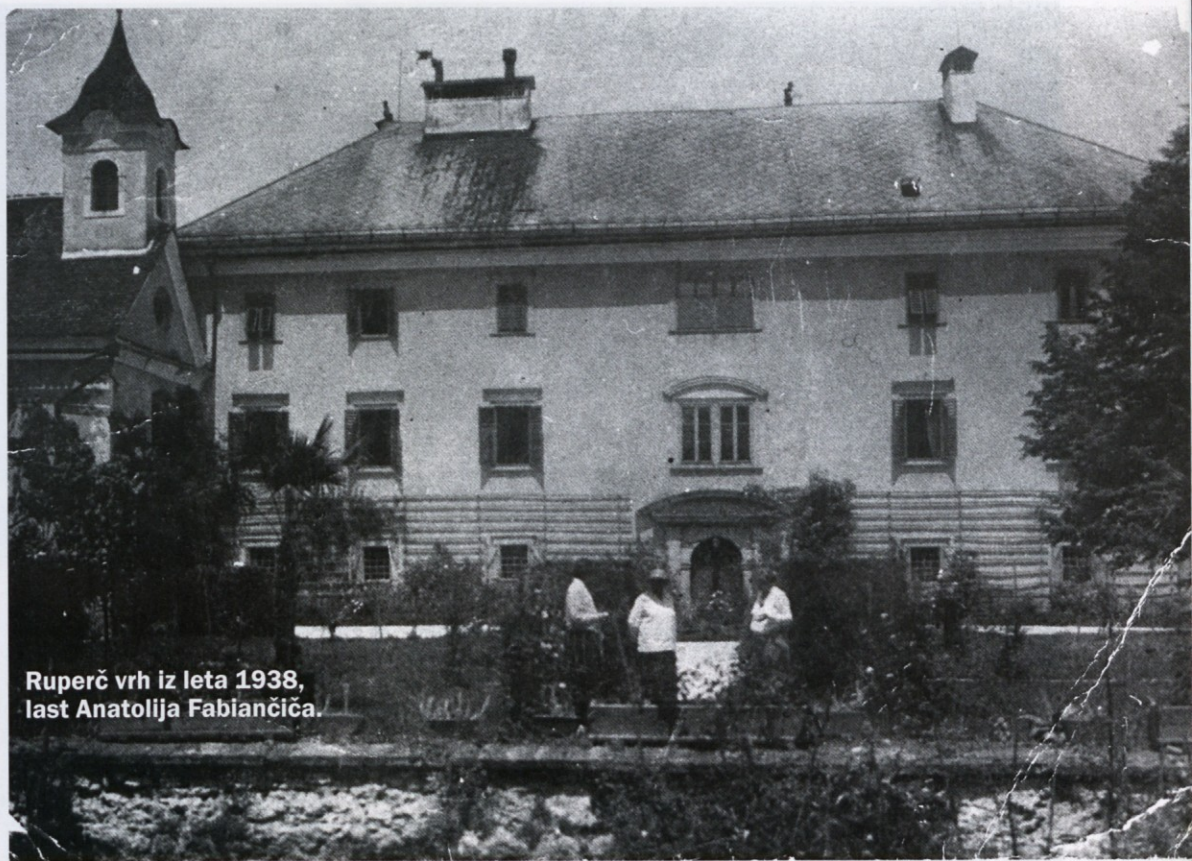
Želja vseh vaščanov je bila, da bi ga ponovno postavili. Nekaterim se žal, ta želja ni pravočasno uresničila. Lani jeseni smo si postavili nalogo, da akcijo postavitve izpeljemo do Velike noči. Uspelo nam je. Križa sicer ni bilo mogoče postaviti na prvotno mesto. Postavili smo ga sredi vasi.

Novopostavljeni križ je gospod župnik blagoslovil, mi pa smo se zahvalili vsem, ki ste nam postavitev omogočili: podjetju Proles (Stanku Turku), Ladu Rauhu, Janezu Cimermančiču, Vinku Pircu in vsem vaščanom.

Naj križ simbolizira mir v vasi, dobre sosedske odnose in našo povezanost. Naj postane mesto našega vaškega druženja, simbol naše strpnosti. Za vse nas. In za prihodnje rodove.

Jože Medic, Rakovnik

Grad Ruperč vrh (org. Ruprechtshof)

Grad ali dvorec na Ruperč vrhu so pričeli zidati leta 1641 Janez Ernest grof Paradeiser, dokončal pa ga je leta 1657 njegov brat Jurij Sigmund. Slednji je gradu priključil skoraj polovico nekdanjega gospostva Mehovo. Po smrti Jurija Sigmunta grofa Paradeiserja, leta 1675, se je njegova vdova Katarina Elizabeta poročila z Janezom Gotofridom baronom Egkhom. Tudi drugi mož ji je umrl in v tretje se je poročila z g. Auersper-

gom. Grad je prepustila Simonu Engelbergu baronu Egkhu. 1726 se je kot novi lastnik pojavil Kostanjeviški samostan. Zaradi gradu je le ta prišel v velike finančne težave. Grad sta nato upravljala verski sklad in država. Leta 1825 so ga na dražbi prodali za 45.000 goldinarjev Antonu baronu Schweiger pl. Lerchenfeld. Leta 1833

Krajevne zanimivosti

Ali ste vedeli ...

- da je bila cerkev svetega Florjana na Cerovcu, v pisnih virih omenjena že leta 1823?

V njenem zvoniku visi najstarejši zvon na Dolenjskem iz leta 1479, na katerem je napis "mccccxxviii rosetus me fceit"

- da je na vrhu Ljubna višinska točka 546 m? Na Ljubnu stoji cerkev sv. Vida

- da smo z izgradnjo krajevnega vodovoda pričeli že leta 1987 in upamo, da bo ta zaključena v prihodnjem letu?

- da je bil največji razmah naših del na telekomunikacijskem orežju v letih 1986 – 1988?

Vsa dokumentacija je shranjena in obstaja upanje, da bomo dobili naše vložke povrnjene.

Lojze

ga je prevzel sin Armand. Na gradu pa je živel tudi mati Marija, roj. Grofica Turn, katere si je v povesti Kresna noč privoščil tudi Janez Trdina. V povesti opisuje cigane in rodbino Brajdič. Opisuje, da se je zaljubila v cigana Petra – in njej gre zahvala, da imajo "cigani, še dan-danes, tu domovinsko pravico".

Po letu 1850 je posest pogosto menjavala lastnike. Le ti so bili: Julij pl. Valmagoni, Avgust Syrk, nato njegova vdova in sin Avgust, leta 1876 Janez Dobržanski, leta 1880 Edvard Pstrosz in še nekateri drugi.

Od leta 1936 je bil grad v posesti rodovine Stare – Fabjančič. 6. aprila 1943 so partizani grad požgali. Po drugi svetovni vojni je posest prešla v državne roke. Z denacionalizacijo so lastništvo vrnili g. Anatolu Fabjančiču, ki živi v Argentini.

Vir: Ivan Stopar Gradovi in dvorci 2000

Po pisnih virih pripravil: Lojze Muhič

Energija okrasnega vrta

Verjemite, ni le modna muha... To, z vrtovi in cvetličnimi zasaditvami...

Vrt, ki je sestavni del doma, vpliva na našo osebno energijo. Zelo pomembno je, da se na vrtu obdamo s stvarmi, ki so nam všeč in podpirajo našo energijo. To pomeni, da se bomo z lepo urejenega vrta, bolj razpoloženi in lažje podali v vsakodnevno stresno življenje. V pravilno zasajenem vrtu ustvarjamo pretok pozitivne energije, ki bo delovala v naše dobro. Ustvarjamo okolje, ki bo polno življenjske moči. Naš okrasni vrt je slika naše notranjosti in naše osebnosti.

Urejanja in zasaditve se lotimo načrtno. Najprej vrt pospravimo! Odstranimo vso kramo, ki ustavlja pretok energije. Česar v hiši ne potrebujemo, tudi na vrt ne sodi. Vrt očistimo vseh soboslikarskih embalaž, gradbenih ostankov in polomljenih ali odvečnih okraskov. Zasujemo vse kotanje, v katerih stoji umazana voda. Zasaditve se lotimo preudarno. Ovrednotimo naša vrtna tla, ocenimo sončne in senčne lege. Zavedajmo se, da so rastline zelo pomemben element oblikovanja vrta. Rastline čutijo ... So del sistema. Energijo bomo v svoj vrt privabili le s pravilno razporeditvijo, s pravilno zasaditvijo in razporejanjem. Ustvarimo sorazmerja. Razmislimo kako velike zasaditve prenese majhen vrt. Prostor razdelimo na manjše, tematsko različne dele. Da se nam vrt odpira počasi ... Gredice oblikujemo strnjeno. Drevo, grmički, trajnice, čebulnice, enoletnice. Po sistemu nizko, višje, najvišje. Na enem mestu. Za razcvet od

pomladi do jeseni. Pustimo čim več same trate. Zavedajmo se, da še tako majhen kos trate daje vrtu novo razsežnost in ga optično poveča. Ne nasajamo rastlin kar po vsem vrtu. In ne kupujemo v vrtnarijah vsega, kar nas trenutno očara. Združujemo zasaditve in jih barvno usklajujemo. Za dober energijski učinek uporabimo rastline podobnih in usklajenih barv. Zasadimo skupaj več enakih rastlin. S ponavljanjem ustvarimo občutek ritma in usmerjamo pogled. Barvam dodajmo zelenilo, zelenolistne pokrovne rastline – hoste ali iglavce. Ob severnih straneh ustvarimo belo – rožnato – modre zasaditve, ob sončnejših pa zelene, rumene, oranžne in rdeče. V podporo naši energiji. V majhnem vrtu dvignemo kakšno gredo. Za poseben, optični učinek. Pri oblikovanju vrta uporabimo kamne, prodnike, les. Materi-

al spodnjega fasadnega dela, naj se ponovi tudi na vrtu. Če je naraven, seveda.

Ribnike vedno postavimo levo od izhodnih vrat na vrt (gledano iz hiše na vrt). Voda podarja vrtu posebno energijo. Ampak le čista in po možnosti v gibanju. Če voda teče, mora vedno teči k hiši, nikoli od nje. Pazimo, da ne postavimo prevelikega ribnika. In čistimo vodo.

Vrtna potke naj bodo zavite. Vrt, urejen tako, da se energija pretaka po zavitih potkah, ki nas vodijo od cvetne gredice do ribnika, bo na nas vplival pomirjevalno.

S pravilno izbranimi in nameščenimi vrtnimi okraski poudarimo lepoto našega vrta. To velja tudi za vrtna svetilke.

Osrednji predel vrta predstavlja življenjsko energijo, ki se steka k nam. Pomembno je, da je odprt in čimbolj harmonično urejen. Energija se bo

iz sredine tako lahko pretakala po vsem vrtu. Naši vrtovi so kraj, kjer poleg barv in oblik kraljujejo tudi vonji. Ne pozabimo zasaditi nekaj zelišč in dišavnih.

Pri izbiri okrasnih loncev za posodovke, bodimo previdni. Odločimo se za en material, enako obliko, različne velikosti.

Drevesa si v podporo svoji energiji sadimo za hišo, a nikoli tik ob hiši. In nikoli pred vhodnimi vrati. Opazujemo rastline, poskrbimo za njihovo pravilno nego: uporabljajmo pravo zemljo, prava gnojila, odstranjujemo plevel in odcvetele cvetove, zatirajmo njihove škodljivce, pravilno jih zalivajmo. V poletni vročini jim tla zavarujemo z zastirkro. Najenostavneje je uporabiti posušen odkos vrtna trave.

Danes so nepogrešljive, moderne in neustavljivo privlačne naslednje zasaditve: vzpenjačice vrtnice s srobotmi, hortenzije, potonike, stebelne vrtnice in ostale stebelne rastline, povešave vrbe, vse oblikovane rasline – listavci in iglavci, rdeči javorji, okrasne trave s kamni, okrasno zelje, hoste, opojne zeliščne zasaditve in okrasne buče.

Posebno energijo ustvari lepo zasajen lonec ob vhodu. Boste poizkusili ali ste to že storili?

Ustvarimo torej ravnovesje v svojem vrtu. Zdaj vemo, da je naš vrt del našega energetskega polja in, da njegova ureditev vpliva na dogajanja v našem življenju. Iz srca vam privoščim lepe vrtove in lepo življenje. Pa prosim ne pozabite: vrt služi tudi in predvsem – počitku ...

Vida Rožnberger

Zanimivo predavanje

Zadnje čase vsi, vse očitneje opazujemo, da nam ni vseeno, kako izgledajo naši domovi in njihova okolica. Vse več balkonov in oken, da ne govorimo o vrtovih, krasijo različne rastline. Rastline, ki so paša za oči in dušo. Če želimo, da nam bodo rastline vračale vloženo delo in nego, jih moramo znati vzgajati.

Prav to dejstvo nam je bilo vodilo za organiziranje **predavanja o okrasnih rastlinah**. Predavanje je v dvorani gasilskega doma v Stranski vasi, 5. februarja letos, vodila priznana strokovnjakinja s tega področja, Ruth Podgornik Reš, ki je izdala že kar nekaj knjig na temo okrasnih rastlin.

Na njeni temperamentni predstavitvi vzgoje in sajenja okrasnih rastlin smo prisotni slišali veliko zanimivega. Pa tudi videti smo imeli kaj!

Upam, da bodo tudi na račun tega zanimivega predavanja, letos nekatera okna in vrtovi še lepše zacveteli. Še pestrejši kot doslej.

Majda Meštrić

Iz korenin, sekvoja raste ...

ANICA FINK

Rodila se je pred dvaindevetdesetimi leti, osmega maja 1912, v kraju Žubno pri Velikem Gabru. Kot šesti od sedmih otrok. Otroštvo ji je ostalo v lepem spominu, čeprav je že zgodaj izgubila

skozi visok sneg. Zadnja leta službovanja, se je na delo vozila s kolesom.

Po končanem delu v tovarni, jo je doma čakalo delo na njivah. Vse življenje je bila vajena trdega dela, ki jo

mamo in bila tako prepuščena svoji iznajdlivosti.

Že kot osnovnošolka si je, s pomočjo staršev, kupila šivalni stroj. Z njim je imela veliko veselja. Starši so morali takrat nekaj prodati, da so zbrali dovolj potrebnih kron za stroj. Kmalu je začela šivati enostavnejše stvari za otroke po vasi. Osnovno šolo je končala v rojstnem kraju. Zatem jo je pot zanesla v Novo mesto, kjer je žive-la pri stricu in se zaposlila v takratnem šiviljstvu Medic. Kasneje je podjetje prerastlo v Industrijo perila. Ves čas je ostala zvesta isti delavnici, sprejemala spremembe in nova imena podjetja. Delala je tudi skoraj vsa leta druge svetovne vojne in doživela dan, ko se je podjetje preimenovalo v Labod.

Kar nekajkrat se je selila in žive-la kot podnajemnica. Proti koncu vojne vihre se je poročila. Kmalu zatem se je z družino preselila na Vrh pri Ljubnu, kjer živi še danes.

Spominja se, kako je peš hodila v službo. Najtežje je bilo pozimi, ko je zapadlo veliko snega in so bile poti zametene. Takrat so zapregli edino kravico, katera je za sabo vlekla debelejši kos debla, in ji tako utrla ozko gaz

je očitno krepilo.

Ob teh spominih se ji, kar tako mimogrede, utrne tudi spomin na, njej zelo prijeten dogodek. Vsako leto so vsi vaščani, večer pred božičem, s prižganimi bakljami, odšli po ozki gazi k polnočnici. V farno cerkev v Šmihel. Bilo je lepo. Takrat ji je bilo zares lepo ... Tako zelo rada se spominja tega.

Ko je bila Anica stara petdeset let, se je po takratnih zakonih upokojila kot "majsterca". Leta težkega dela se zanj še niso končala. Njen sin si je takrat že ustvarjal družino, a poskrbeti je bilo potrebno še za mlajšo hčerko. Niso živeli čisto na svojem. Imetje jim je pripadlo po smrti prvotne lastnice, za katero je Anica skrbela v času njene hude in dolge bolezni. Tako sta si z možem, v drugi polovici šestdesetih let, začela urejati življenje po svoje. Veliko sta delala in varčevala. V začetku se-

demdesetih sta postavila novo hišo. Potem, pravi, je šlo vse počasi na bolje. Kasneje sta si kupila še avto in se ob nedeljah odpeljala po Sloveniji in k sorodnikom. Teh časov se zelo rada spominja. V drugi polovici osmdesetih ji je kruta smrt vzela moža, kar je bilo zanj, zelo huda izguba. Težka leta garanja in odrekovanja so jo utrdila in premagala je žalost ter nadaljevala z delom na kmetiji.

In Anica je takšna še danes. Je naša najstarejša krajanka. Prava korenina je, vam rečem. Obiskali smo jo. Čakala nas je. Se je že bala, da smo pozabili ... Stala je tam med vrati. V tisti nebesno modri bluzi, ki jo je sama sešila, je izžarevala nekaj posebnega. Bila je tako lepa v svojem pričakovanju ... Tik pred dvaindevetdesetim.

ji operirali sivo mreno na obeh očesih. Po kosilu si malo odpočije. Proti večeru pa spet zavije po jutranjih poteh. Živali, njiva, domači. Ja, pa še v hosto gre. Pa ne na sprehod, Anica gre veje klestiti! Je bila kar vesela, da je tiste dni deževalo. Je vsaj drva v miru v drvarnico vozila. Pomislite ...

Anica pravi, da ponoči slabo spi, pa noge jo bolijo. Leta, verjetno, kajne? Ne spominja se, kdaj je bila zadnjič pri zdravniku. Povsem je zadovoljna z obiski patronažne sestre. Znova omeni otroštvo in službena leta. Ne more jih pozabiti, tako draga so ji. Kar se hrane tiče, se najbolj veseli nedeljske "župce". Pa čokolado ima rada. In belo kavo. Za moč pa svetuje malo vinčka s "cukrom". Včasih si kaj zapoje. Z vsem je zadovoljna. Enkrat

Na obisku pri naši jubilantki

V svoji hišici živi in sama skrbi zase. Zjutraj mora kar hitro vstati, saj jo njene živali že pričakujejo. Par koz ima, nekaj zajcev in kokoši. Na svojem kosu njive je letos posadila pet vrtnin. Stresla je kot iz rokava: krompir, koruzo, fižol, koren in peso. Neverjetna je. Če le utegne, domačim kar malo "uide". Kam? Na njivo, seveda. Pravi, da ima veliko dela. Da mora delati. Pa še šiva včasih. Ja, na tisto svojo prvo "mašino". Pa saj ne moreš verjeti! Bere časopise in gleda televizijo. Brez očal. Pred leti so

letno obišče frizerja. Potem jo pa vnukinja frizira. Da gre v nedeljo lepa k maši.

Domači jo imajo zelo radi. Pravijo ji naša super babica. Rekla je, da bi rada še kdaj zaplesala. Pa na motorju bi se rada še kdaj peljala...

Včasih je samo navaden dan ... Ko vanj vstopi poseben človek, naredi iz njega praznik. Hvala Vam, gospa Anica, ker ste nam ga naredili. Praznik. Iz tistega deževnega, majskega dne ...

Hvala in srečno !

Prispevek sva pripravila
Marjan Ilar ml.
in Vida Rožnberger

KOMUNALA NOVO MESTO
d.o.o.

Sožitje generacij

V mesecu maju nas narava kar sama vabi v svoj objem. Nudi nam nešteto možnosti za gibanje, ki je osnovna biološka potreba. Ravno gibanje, oziroma telesna aktivnost, pa je področje, ki nas pri otrocih, polnih energije praviloma največkrat spravi v obup. Malo je srečnih družin, ki bivajo v bližini vzpetin, gričev ali gozda, ki za otroka predstavljajo čudovito možnost preživljanja prostega časa.

Na žalost pa malčki, ki za domače kar prehitro odrasčajo, prerastejo čas plezanja po drevju, gradnje hišic, opazovalnic, igranja vojn in skrivalic. Fantje ne bi bili fantje, če ne bi razvili športnega duha in merili moči tudi v športnih igrah. Žoga! Marsikdo se ob tej besedi nasmiha, drugi dvigne obrvi v svareč pogled, "grešniki" pa potegnejo glave med ramena. Saj vemo! Ni igrišč, cesta ni igrišče, travnike kosimo, v gozdu motimo živali, sosede moti kričanje..., še bolj pa hrup moti starejše krajanke. Pa ne vse! Ko so otroci iz naše soseske želeli

uživati v igrah z žogo, so naenkrat izgini-li iz dotedanjih delovišč v gozdu. Vsak dan samo: "Adijo, grem!" "Kam?", sem spraševala našega nogometaša. Ni bilo časa za odgovor. Potem pa sem si le ogledala njihovo "igrišče". Ni bilo samo nogometno. Imena raznih iger z žogo od hokeja, nogometa..., si nisem nikoli zapomnila. Za vedno pa mi bo ostal v spominu pogled na ravnico pred domom gospe Muhičeve. Tam so si fantje "zakoličili" igrišče, ter ure in ure nabijali žogo. Koliko hrupa so pri tem povzročali s kričanjem, prepričevanjem, z brčanjem žoge v steno hiše! Ali so razbili tudi kakšno steklo, moram priznati, nisem nikoli izvedela. Danes, ko se z mislimi vračam nazaj, se še toliko bolj zavedam, koliko potrpljenja je imela z našimi razposajenci Muhičeva teta – tako jo fantje še danes kličejo. Vedno, kadar so jo omenjali, v pripovedovanju ni bilo čutiti neprijetnosti. Prepričana sem, da se je bodo vedno spominjali s prijetnimi občutki. Njeno večletno spremljanje odraščanja naših otrok je tudi njej popestrilo dni, čeprav tudi s kakšno hudo uro.

Otrokom pa je kljub neprijetnostim omogočala doživljanje čarobnih trenutkov otroštva v zavetju gozda.

Ure, ko bi fantje morali domov, so se mnogokrat čudežno podaljšale. Vzrok za to ni bila samo otroška nagajivost, ampak želja po prijetnem druženju ob njenem domu. V času, ko so utrujeni počivali, sem tetinega vnuka v šali povprašala, kateri kruh na Dolenjskem je najboljši češ, ti boš že vedel. Po kratkem premisleku je počasi, a prepričljivo odgovoril: "Najboljši kruh peče naša mama." Vsi smo se nasmejali, saj smo vedeli, da so tudi njeni bomboni najslajši. Zakaj? Ker jim jih je dala teta, brez godrnjanja, z veliko mero prijaznosti. To pa zmoro le nekdo z velikim srcem. To srce je omogočilo druženje mlajše in starejše generacije in dokazalo, da je z mero potrpljenja mogoče premostiti medgeneracijske razlike. Želimo si lahko le več takih otroških zatočišč, v okrilju narave in pod budnim očesom starejše generacije, ki bi jim več kot hrup in direndaj, pomenilo otroško zadovoljstvo.

Marija Žagar

Sto rjavih medvedov ... Kaj sem pa s jaz vedela ... Pri mojih letih. So rekli. Ančka spokaj se ... V Evropo gremo. Kaj moram, sem spraševala. Seveda moraš. Človek mora vedno naprej. Združevati se je treba. Pa so me ... Z enim samim stavkom so me ... In jaz sem jim verjela...Ja, da bomo res šli. V mislih sem se poslavljala od svoje podljubenske domačije. V dva kufrata sem napakala najnujnejše. Za v Evropo ... Kako pa naj jaz vse to razumem? Tiste s televizije, pa iz časopisov. Sem mislila, da bomo res šli ... Ko so pa tak cirkus delali z odštevanjem. Pa sem se pripravila ... Pa še danes ne morem verjeti. Kako so me zapeljali z enim samim stavkom ...

Noč pred prvim majem je povsod pokalo in se kresalo. Sem že mislila, da gremo. Pa nikjer nikogar. Do jutra sem čakala ... Pekočih oči sem zjutraj videla sosedovega Francelja v ponošenem domačem gvantu. Kaj se ne boš nič zrihtal, kaj ne gremo, sem ga vprašala. Ošvrknil me je s čudnim pogledom. S tako čudnim, da bi bolj čuden že ne mogel biti ... Kam, je rekel. Ja, v Evropo ... sem ga jaz še bolj začudeno vprašala. Kakšno Evropo, se je zasmel Francelj. Evropa je že sama prišla k nam ... ponoči ... kaj nisi slišala? Le počakaj kakšen mesec, pa boš videla!

Ničesar nisem razumela. Prižgala sem televizor. Tam so kar skakali ... zdaj smo pa v Evropi! Bilo je smešno ... A samo nekaj dni. Bencin in olje sta se v enem dnevu podražila. Nihče več se ni smejal. Francelj je prišel mimo. Zdaj bomo šele videli hudiča, je rekel. Da ne bom več svojih spodnjih hlač kar tako na

štriku pred hišo sušila. V Evropi, da je treba to skrit ... Da Evropa zahteva urejena zemljišča. Da ne bodo ljudje več štedilnikov, pralnih strojev in keramičnih ploščic po hostah metali. Da bo prišla kazen, visoka, da na koncu zaradi nje bodo še traktor svoj prodali ... Pa nobe-

Zgodba o poležani travi

nih kant od jupola po vrtovih. In nobene vidne svinjarije! Pa, da ne bi mislila, da bom tisto smrdljivo iz gnojnične jame še naprej čez polja spuščala. Ko se bo napolnila ... V Evropi gre vse v kanale. V kanalizacijo. Je rekel, da naši že načrte delajo ... Jaz sem pa vedno mislila, da se bo z vodovodom vse končalo. Da bomo že v Evropi ... Pa pravijo, da se šele začneja. Kdo bi si mislil, da bom toliko tega dočakala!

Pa denar, da bodo vrnili. Za vse, kar smo plačali ... Za telefon so že šli v akcijo. In na srečo – ostali živi. Nekateri so po pisarni menda kar divjali in naše vodstvo, namesto v zahvalo, nesramno ozmerjali ... Kam zdaj to spada, v Evropo ali v Podgurje? Mogoče pa Evropa

predpisuje kakšno kazen. Za nesramnost.

Jaz sem pa mislila, kako bo lepo. Tam, v Evropi. Pa je ona prišla k nam ... Zdaj bodo pa še davki prišli. Že kar vidim, da mi bodo vse pobral. Zato vsaj tiste iz krajevne skupnosti pri miru pustite, da nam bodo še kakšen tolar zrihtal. Za nazaj ... Pa taku sem se razveselila, vsake nove stvari. Novih cejst, telefona, pa britofa. Na vodovod pa še čakam. Je Lojze oblubu, da bo. Zdej, ku smo v Evropi sigurno bo. Se za glavo držite zaradi muje slovenščine, ne? Vejste, če sem preveč vznemirjena, me kar zanjase. Po podgursku ... Pa ne trejbt nč mujga pisma kontrolirat ... Popravlat, mislm ...

Kje je pa zgodba? In kje je zdaj poležana trava, se sprašujete? Kar sprašujete se ... Vidite, pa sem vas. Z enim stavkom sem vas ... Privabila ... Tako kot so oni mene ... Vidite, kaj zmoro en stavek? Sigurno ste vsi prebrali moje nakladanje ... Ker vas je zanimalo ... Kdaj, kje, kako in s kom - v poležani travi ... kajne, da res? Veste, pa saj jo je bilo. Nekaj jo je pa le bilo. Ob vstopu v Evropo ... Poležane trave ... Ob kresovih.

Ko se bo trava povsem dvignila, potem jo bomo zagotovo čutili. V svojih denarnicah. Evropo ...

Pa radi se imejte. Če vidite poležano travo, se pa nasmejte! Morda že zaradi zgodbe, ki je ni bilo ... To se v življenju velikokrat zgodi ... Da v njem ni prave zgodbe ...

Vaša Ančka

Misli

iz knjige Rudija Kerševana Gledam modro - vidim plavo

Za sodobno družbo sta značilni dve stvari: da drug brez drugega ne moremo živeti in da nihče nikogar ne potrebuje.

Predebela je plast človeške krutosti, da bi pogosteje skozi prodl žarek dobrote in osrečil človeka, ki nas potrebuje.

Sodoben človek nosi uro, ker je izgubil čas.

Poznamo ljudi, zaradi katerih nam je lepo in ljudi, brez katerih nam bi bilo še lepše.

Lahko živimo od sreče, ljubezni, svobode. Preživimo pa samo od kruha.

Tako malo ljubezni potrebujemo za srečo in tako veliko je včasih imamo - pa nismo srečni.

Najlepši cvet poklonim ženski, ki jo obožujem, šopek rož poklonim ženski, ki jo občudujem; brez rož ostane ženska, ki jo spoštujem.

Odnosi med sodobnimi ljudmi v sodobni družbi so kot povezave med sodobnimi napravami. Po njih stečejo natančne informacije in hladne besede.

Zadušimo v sebi vsako željo po maščevanju, ker iz nje zraste drevo, polno sadežev sovraštva, s katerim hranimo svojo bolno pošast.

Človek ima korenine, ki jih lahko pretrga, izruje nikoli!

Objeti od stvari smo stisnjeni. Objeti od človeka, ljubljani.

Vsi ljudje imajo srce. Vsak človek pa ne!

Dve prijazni besedi sta vredni več kot polno naročje daril.

Bogat človek je lahko dober, dober pa nikoli bogat.

Zalka

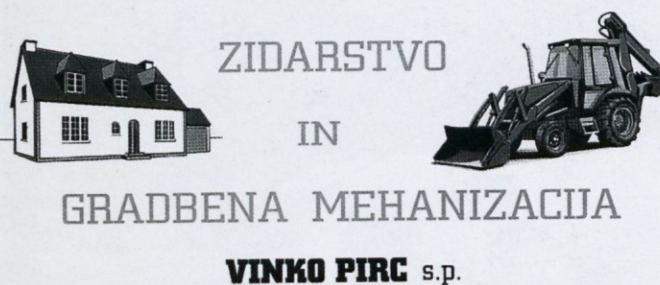
KOVINSKA GALANTERIJA
Bojan Šmajdek s.p.,
 Stranska vas 33, 8000 Novo mesto
 Tel.: 07/30 79 050
 Fax.: 07/30 79 051
 GSM: 041/616 119

OKREPČEVALNICA JU&NI

Pugelj Boris s.p.
 Stranska vas 42a, Novo mesto

TURIZEM NA KMETIJI VINSKI HRAM ŽAGAR

BIRČNA VAS 27A
8000 NOVO MESTO
TEL.: 30 79 825

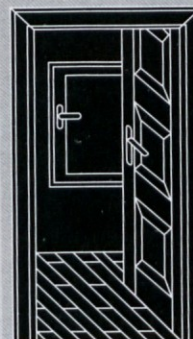

VINKO PIRC s.p.
 Dol. Lakovnice 3, 8000 Novo mesto,
 tel.: 07/30 79 729, 031/648 634

MIZARSTVO MARJAN ILAR

Marjan ILAR
 Vrh pri Ljubnu 2a
 8000 NOVO MESTO

Irena ČAVAL s.p.,
 Birčna vas 30, Novo mesto

 ADRIA

PROLES NOVO MESTO d.o.o.

Stranska vas 60, 8000 Novo mesto

Tel.: 07-307-90-33, Fax: 07-307-90-34, gsm: 041-619-135
e-mail: proles@siol.net